

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30.09.2024. GODINE

Sarajevo, decembar/prosinac 2024. godine

Skraćenice i termini

AMFI	Udruženje mikrofinansijskih organizacija u BiH
AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
ASF	Available Stable Funding (Raspoloživo stabilno finansiranje)
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo finansija/financija
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
NFI	Nedepozitne finansijske institucije
MREL	Minimum requirement for own funds and eligible liabilities (Minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obaveze)
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
NSFR	Net Stable Funding Ratio (Koeficijent neto stabilnog finansiranja)
RBFBiH	Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
RSF	Required Stable Funding (Potrebno stabilno finansiranje)
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH

UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o lizingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

SKRAĆENICE I TERMINI	2
SPISAK TABELA:	6
SPISAK GRAFIKONA:	8
SAŽETAK REGULATORNIH ZAHTJEVA I STANDARDI POSLOVANJA SBS	9
SAŽETAK	12
UVOD.....	17
1. BANKARSKI SEKTOR.....	19
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	19
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	19
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće	19
1.1.3. Kadrovska struktura	21
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	22
1.2.1. Bilans stanja	22
1.2.2. Obaveze.....	25
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	29
1.2.4. Kreditni rizik	32
1.2.5. Profitabilnost.....	39
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS.....	43
1.2.7. Likvidnost	44
1.2.8. Devizni (FX) rizik	49
1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	50
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	51
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	55
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	55
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH	55
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	55
2.1.1.2. Struktura vlasništva	55
2.1.1.3. Kadrovska struktura	55
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	56
2.1.2.1. Bilans stanja	56
2.1.2.2. Kapital i obaveze	57
2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive.....	59
2.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH	61
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	64
2.2. LIZING SEKTOR.....	65
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	65
2.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica	65
2.2.1.2. Struktura vlasništva	65
2.2.1.3. Kadrovska struktura	65
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	66
2.2.2.1. Bilans stanja	66
2.2.2.2. Kapital i obaveze	68
2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive.....	68
2.2.2.4. Profitabilnost	69
2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga	71
2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	72
2.3. FAKTORING POSLOVI.....	73
2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH	73

3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	73
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	74
ZAKLJUČAK	76
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR.....	78
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2024.	78
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda - 30.09.2024.....	79
Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.09.2024.....	80
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2024.	81
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01. - 30.09.2024.....	82
Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.....	83
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	84
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2024.....	84
Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2024.	85
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2024.....	86
Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2024.	87
Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2024.	88
Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO	88
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2024.	89
Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2024.....	90
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	91
Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2024.	91
Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2024.	92
Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2024.	93
Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2024.	94
Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.09.2024.	95
Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu	95

Spisak tabela:

Tabela 1:	Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH.....	19
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	21
Tabela 3:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	21
Tabela 4:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	21
Tabela 5:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	21
Tabela 6:	Ukupna imovina po zaposlenom.....	22
Tabela 7:	Ukupna imovina banaka prema vlasničkoj strukturi.....	22
Tabela 8:	Učešće grupa banaka u ukupnoj imovini.....	24
Tabela 9:	Novčana sredstva banaka	24
Tabela 10:	Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta.....	24
Tabela 11:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	25
Tabela 12:	Sektorska struktura depozita.....	26
Tabela 13:	Struktura depozita stanovništva	27
Tabela 14:	Štednja stanovništva.....	27
Tabela 15:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva.....	28
Tabela 16:	Kredit, štednja i depoziti stanovništva	28
Tabela 17:	Izveštaj o stanju regulatornog kapitala.....	29
Tabela 18:	Struktura izloženosti riziku.....	30
Tabela 19:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	31
Tabela 20:	Stopa finansijske poluge.....	32
Tabela 21:	Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL.....	32
Tabela 22:	Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika.....	33
Tabela 23:	Sektorska struktura kredita.....	34
Tabela 24:	Ročna struktura kredita.....	35
Tabela 25:	Kredit prema nivoima kreditnog rizika.....	35
Tabela 26:	Struktura kredita za opću potrošnju.....	37
Tabela 27:	Pokazatelji kreditnog rizika.....	39
Tabela 28:	Ostvareni finansijski rezultat banaka.....	40
Tabela 29:	Struktura ukupnih prihoda banaka.....	40
Tabela 30:	Struktura ukupnih rashoda banaka.....	42
Tabela 31:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	43
Tabela 32:	LCR.....	44
Tabela 33:	Zaštitni sloj likvidnosti.....	45
Tabela 34:	Neto likvidnosni odlivi.....	45
Tabela 35:	NSFR.....	46
Tabela 36:	Struktura ASF.....	46
Tabela 37:	Struktura RSF.....	47
Tabela 38:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	47
Tabela 39:	Ročna usklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza do 180 dana.....	48
Tabela 40:	Pokazatelji likvidnosti.....	48
Tabela 41:	Devizna pozicija (EUR i ukupno).....	49
Tabela 42:	Ukupna ponderisana pozicija bankarske knjige.....	50
Tabela 43:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	55
Tabela 44:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	56
Tabela 45:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	58
Tabela 46:	Ročna struktura uzetih kredita.....	58
Tabela 47:	Neto mikrokrediti	59
Tabela 48:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	59
Tabela 49:	RKG.....	60
Tabela 50:	Ostvareni finansijski rezultat MKO.....	62

Tabela 51: Struktura ukupnih prihoda MKO.....	62
Tabela 52: Struktura ukupnih rashoda MKO.....	63
Tabela 53: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH.....	65
Tabela 54: Bilans stanja lizing sektora.....	66
Tabela 55: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu.....	67
Tabela 56: Pregled rezervi za finansijski lizing.....	68
Tabela 57: Ostvareni finansijski rezultat lizing društava.....	69
Tabela 58: Struktura ukupnih prihoda lizing društava.....	70
Tabela 59: Struktura ukupnih rashoda lizing društava.....	70
Tabela 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema	71
Tabela 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	74

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %.....	20
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %	20
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima	23
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: ukupna imovina, krediti i depoziti..	23
Grafikon 5:	Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta	25
Grafikon 6:	Ukupni depoziti	26
Grafikon 7:	Omjer kredita i depozita.....	26
Grafikon 8:	Ukupna štednja stanovništva	28
Grafikon 9:	Kreditni	34
Grafikon 10:	Učešće NPL-a u kreditima.....	36
Grafikon 11:	Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama.....	57
Grafikon 12:	Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled).....	60
Grafikon 13:	Pokazatelji kvalitete portfolija.....	61
Grafikon 14:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu (usporedni pregled).....	67
Grafikon 15:	Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta	69

Sažetak regulatornih zahtjeva i standardi poslovanja SBS

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala - 15 miliona KM	Član 24. stav (2) ZoB ¹
Stopa redovnog osnovnog kapitala - 6,75%	Član 38. stav (1) tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke ²
Stopa osnovnog kapitala - 9%	Član 38. stav (1) tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa regulatornog kapitala - 12%	Član 38. stav (1) tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala - 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku	Član 44. stav (1) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa finansijske poluge - 6%	Član 38. stav (1) tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Koeficijent pokriva likvidnosti - LCR \geq 100%	Član 17. stav (2) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke ³
Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja - NSFR \geq 100%	Član 33. stav (2) i (3) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći banke, osim u EUR-ima - najviše do 20% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2) tačka a) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke ⁴
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći u EUR-ima - najviše do 40% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2) tačka b) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

POVEZNICA 1

POVEZNICA 2

POVEZNICA 3

POVEZNICA 4

Ograničenje za ukupnu deviznu poziciju
- najviše do 40% priznatog kapitala
banke

Član 3. stav (2) tačka c) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

Odnos promjene ekonomske vrijednosti
bankarske knjige i regulatornog kapitala
≤ 20%

Član 7. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi⁵

Herfindahl-Hirschman indeks - HHI

Predstavlja najčešće korištenu mjeru koncentracije u evropskom i američkom ekonomskom sistemu. HHI je zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

Koncentracijska stopa - CR

CR je pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru i predstavlja ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivni, kreditima i depozitima. Označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun, npr. CR 5. Ne postoji jedinstven i općeprihvaćen stav o interpretaciji dobivenih rezultata koncentracijskog omjera. Ako je veća vrijednost, veća je koncentracija tržišta.

Odnos krediti/depoziti i uzeti krediti

Pokazuje odnos najvažnijih bankarskih agregata, kredita, na strani aktive i depozita i uzetih kredita, na strani izvora sredstava. Što je stopa veća, to je slabija pozicija likvidnosti banke. Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan.

Minimalan iznos osnovnog kapitala MKD
- 500.000 KM

Član 26. stav (1) ZoMKO⁶

Minimalan iznos osnovnog kapitala MKF
- 50.000 KM

Član 36. stav (1) ZoMKO

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu
aktivu umanjenu za donirani kapital - do
10% za MKF i MKD u kojem MKF ima
većinsko vlasništvo

Član 11. stav (2) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji⁷

POVEZNICA 5

POVEZNICA 6

POVEZNICA 7

Stopa kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na ukupnu aktivu MKO - preko 10%	Član 11. stav (1) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Portfolio u riziku MKO preko 30 dana (PAR) - do 5%	Član 12. stav (1) tačka c) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Godišnji otpis MKO - do 3%	Član 12. stav (1) tačka d) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Operativna efikasnost poslovanja MKO - do 45%	Član 12. stav (1) tačka b) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Povrat na aktivu MKO prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) - pozitivan	Član 12. stav (1) tačka a) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Minimalan iznos osnovnog kapitala lizing društava - 250.000 KM	Član 8. stav (1) ZoL ⁸
Minimalan iznos osnovnog kapitala društava za faktoring - 750.000 KM	Član 27. stav (1) ZoF ⁹

POVEZNICA 8

POVEZNICA 9

SAŽETAK

*Osnovni pokazatelji poslovanja
bankarskog sektora u FBiH*

Dozvola za rad | 13 komercijalnih banaka, **507** organizacionih dijelova i **6.681** zaposleni, što je za 117 radnika više u odnosu na kraj 2023. godine

Imovina | Imovina banaka **31,1 milijarda KM**, krediti **18,7 milijardi KM**, novčana sredstva **9,4 milijarde KM**, ulaganja u vrijednosne papire **2,8 milijardi KM**

Kapital | Ukupni kapital **četiri milijarde KM** (12,9% pasive), od čega dionički kapital **1,6 milijardi KM**, regulatorni kapital **3,5 milijardi KM**, osnovni kapital i redovni osnovni kapital **3,3 milijarde KM**, dopunski kapital **194,8 miliona KM**

Stope kapitala | **19%** stopa regulatornog kapitala, stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala **17,9%**, stopa finansijske poluge **10,3%**

Bilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | 29,1 milijarda KM u nivou kreditnog rizika 1 (92,5% ukupnih bilansnih izloženosti), u nivou kreditnog rizika 2 - **1,6 milijardi KM** (5,2% ukupnih bilansnih izloženosti) i **0,7 milijardi KM** u nivou kreditnog rizika 3 (2,3% ukupnih bilansnih izloženosti)

Vanbilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | 4,6 milijardi KM u nivou kreditnog rizika 1 (93,1% ukupnih vanbilansnih izloženosti), u nivou kreditnog rizika 2 - **0,3 milijarde KM** (6,6% ukupnih vanbilansnih izloženosti) i **14 miliona KM** u nivou kreditnog rizika 3 (0,3% ukupnih vanbilansnih izloženosti)

Stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti | 3,1% ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - **0,7%**, nivo kreditnog rizika 2 - **10,7%** i nivo kreditnog rizika 3 - **83,3%**

Stopa pokrivenosti ECL-om vanbilansnih izloženosti | 1,2% ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - **0,6%**, nivo kreditnog rizika 2 - **7,1%**, a nivo kreditnog rizika 3 - **60,3%**

Kreditni portfolio | Krediti odobreni stanovništvu **9,4 milijarde KM** (povećanje za 675,9 miliona KM), a krediti odobreni pravnim licima **9,3 milijarde KM** (povećanje za 587,5 miliona KM)

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) | 656,7 miliona KM i čini 3,5% ukupnog kreditnog portfolija (smanjenje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine). Stopa NPL-a za portfolio pravnih lica iznosi **3,6%**, a za sektor stanovništva **3,4%**. **Stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om | 83,3%** (pravna lica 85,3%, a stanovništvo 81,3%) i manja je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine

Depoziti | 25,3 milijarde KM (81,3% ukupne pasive), od toga **štedni depoziti stanovništva 11,8 milijardi KM**

Obaveze po uzetim kreditima | 797 miliona KM (2,6% ukupne pasive)

Trend u bilansnim pozicijama | Zabilježeno je **povećanje** neto imovine (7,4%), novčanih sredstava (9,1%), kreditnog portfolija (7,2%), ulaganja u vrijednosne papire (10,9%), kapitala (12,2%), depozita (5,8%), obaveza po uzetim kreditima (32,8%), materijalne imovine (3,5%), dok je zabilježeno **smanjenje** plasmana bankama (64,1%) i nematerijalne imovine (1,4%)

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH | LCR 234%; NSFR 158%; Zadovoljavajuća uzimajući u obzir osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka

Profitabilnost | 494,9 miliona KM neto dobit, sve banke su iskazale pozitivan finansijski rezultat

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 14 MKO (devet MKF i pet MKD), **385 organizacionih dijelova i 1.463 zaposlena**, što je za 14 radnika više u odnosu na kraj prethodne godine

Aktiva MKO | 910,4 miliona KM, veća za 83 miliona KM (aktiva MKD veća za 39,9 miliona KM, a MKF za 43,1 milion KM)

Neto mikro krediti | 733,9 miliona KM (80,6% aktive), veći su za 60,9 miliona KM (neto mikro krediti MKD veći za 32,8 miliona KM, a MKF za 28,1 milion KM)

PAR preko 30 dana | 0,93%
Godišnja stopa otpisa | 0,99%
Pokazatelji kvaliteta portfolija u okviru propisanih ograničenja uz povećanje PAR-a za 0,04 procentna poena i smanjenje stope otpisa za 0,29 procentnih poena

Zaključeno je 102.844 ugovora (3,4% manje) i **isplaćeno 501,4 miliona KM mikro kredita** (9,8% više)

Kapital | 430,1 milion KM (47,2% pasive), veći za 24,7 miliona KM (rast kapitala MKD za 9,9 miliona KM, a MKF za 14,8 miliona KM)

Obaveze po uzetim kreditima | 437,4 miliona KM (48,1% pasive), povećane za 53,4 miliona KM (rast kreditnih obaveza MKD za 29,8 miliona KM, a MKF za 23,6 miliona KM)

Trend | Zabilježeno je **povećanje** aktive (10%), novčanih sredstava (16,8%), bruto mikro kredita (9%), neto mikro kredita (9%), RKG (8,9%), materijalne i nematerijalne imovine (25,4%), dugoročnih investicija (7,6%), ostale aktive (13,8%), obaveza po uzetim kreditima (13,9%), ostalih obaveza (13%) i kapitala (6,1%)

Operativna efikasnost poslovanja | 17,29% što je **usklađeno s propisanim standardom. Povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan | 0,55%**

Pozitivan finansijski rezultat | 18,7 miliona KM, smanjenje za 6,9 miliona KM. **Neto dobit MKD | šest miliona KM**, a **višak prihoda nad rashodima MKF | 12,7 miliona KM**

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Dozvola za rad | četiri lizing društva, četiri podružnice u RS-u i **118 zaposlenih**, što je za četiri radnika više u odnosu na kraj prethodne godine

Obaveze po uzetim kreditima | **492 miliona KM** (87,3% pasive), veće za 29,1 milion KM, uz dominantno učešće dugoročnih kredita

Aktiva lizing sektora | **563,3 miliona KM**, veća za 38 miliona KM

Kapital | **59 miliona KM** (10,5% pasive), veći za 15 miliona KM

Neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga | **448,2 miliona KM** (79,6% aktive), veća za 36,8 miliona KM

Trend | Zabilježeno je **povećanje** aktive (7,2%), bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (7,8%), neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (8,9%), neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga (15,1%), materijalne i nematerijalne imovine - vlastitih sredstava (3,9%), obaveza po uzetim kreditima (6,3%), kapitala (34,2%) i otpisanih potraživanja (29,1%), dok je zabilježeno **smanjenje** novca i novčanih ekvivalenata (9,2%), plasmana bankama (39,5%), rezervi za gubitke (11,8%), ostale aktive (60,9%) i ostalih obaveza (33%)

Dospjela neizmirena potraživanja | **3,4 miliona KM**
Rezerve za gubitke po finansijskom lizingu | **4,8 miliona KM**

Vrijednost novozaključenih lizing ugovora za finansijski i operativni lizing na nivou lizing sistema smanjena za 8%, **broj ugovora** smanjen za 1%

Pozitivan finansijski rezultat | **8,4 miliona KM**, povećanje za dva miliona KM

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Poslovi faktoringa u FBiH | tri komercijalne banke (dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu)

Ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu je 169 (više za 44 ugovora), **ukupnog volumena faktoring poslova u iznosu od 94,7 miliona KM** (smanjenje za 15,3 miliona KM ili 13,9%)

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH | 379 hiljada KM, što je manje za 93 hiljade KM

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz svog djelokruga. FBA za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i objavljuje kvartalne informacije o SBS. Informacija o SBS sa stanjem na dan 30.09.2024. godine sačinjena je korištenjem izvještajnih podataka i informacija koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. U prvom dijelu prezentirana je analiza bankarskog sektora FBiH, struktura, finansijski pokazatelji poslovanja i preporuke FBA za bankarski sektor u FBiH.

Drugi dio odnosi se na analizu poslovanja NFI, kao i usklađenost poslovanja NFI sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i lizing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama FBA.

Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderisane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom lizingu po segmentima prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima za koje je to relevantno.

BANKARSKI SEKTOR

STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBIH
19

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA
22

PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR
51

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.09.2024. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 13 komercijalnih banaka i sve banke su članice AOD-a. U odnosu na kraj 2023. godine broj banaka se nije mijenjao.

Posebnim zakonskim propisom regulisano je osnivanje i rad RBFBiH, a njen nadzor vrši se u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.09.2024. godine.

Banke iz FBiH na izvještajni datum imaju ukupno 507 organizacionih dijelova, što je za sedam organizacionih dijelova više u odnosu na kraj 2023. godine. Na području FBiH posluje 447 organizacionih dijelova banaka. Sedam banaka iz FBiH ima 50 organizacionih dijelova u RS-u, a devet banaka ima deset organizacionih dijelova u BD-u. Tri banke iz RS-a imaju 27 organizacionih dijelova u FBiH, što je na istom nivou u odnosu na kraj 2023. godine.

U tabeli 1 daje se usporedni pregled organizacionih dijelova, mreže bankomata i POS uređaja banaka u FBiH:

Tabela 1: Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluje u FBiH					
R. br.	Opis	Poslovna jedinica/viši organizacioni dijelovi	Ostali organizacioni dijelovi	POS uređaji	Bankomati
31.12.2023.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	392	108	26.928	1.299
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	15	11	452	59
Ukupno		407	119	27.380	1.358
30.09.2024.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	394	113	26.691	1.323
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	16	11	494	70
Ukupno		410	124	27.185	1.393

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH je sljedeća:

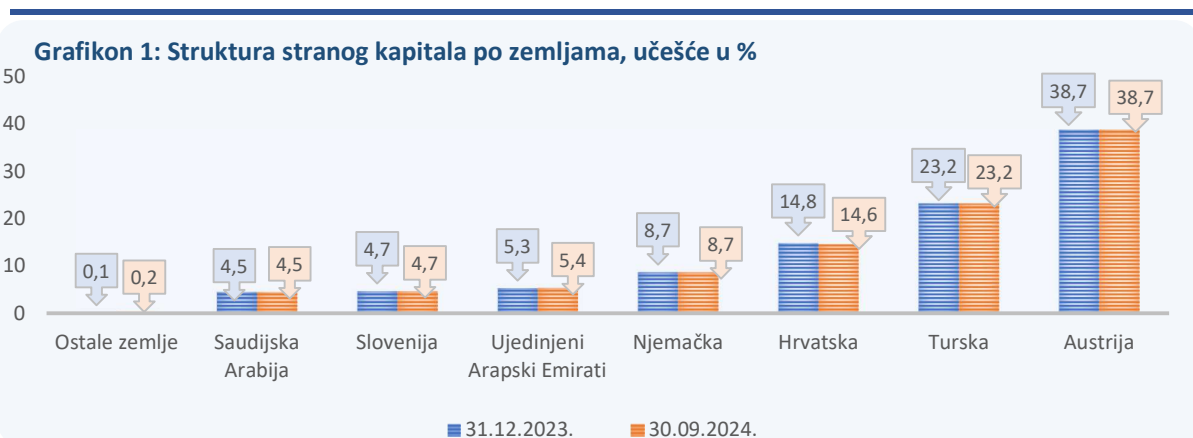
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 12 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 12 banaka u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu, tri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je devet banaka u većinskom stranom vlasništvu.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo u dioničkom kapitalu banaka

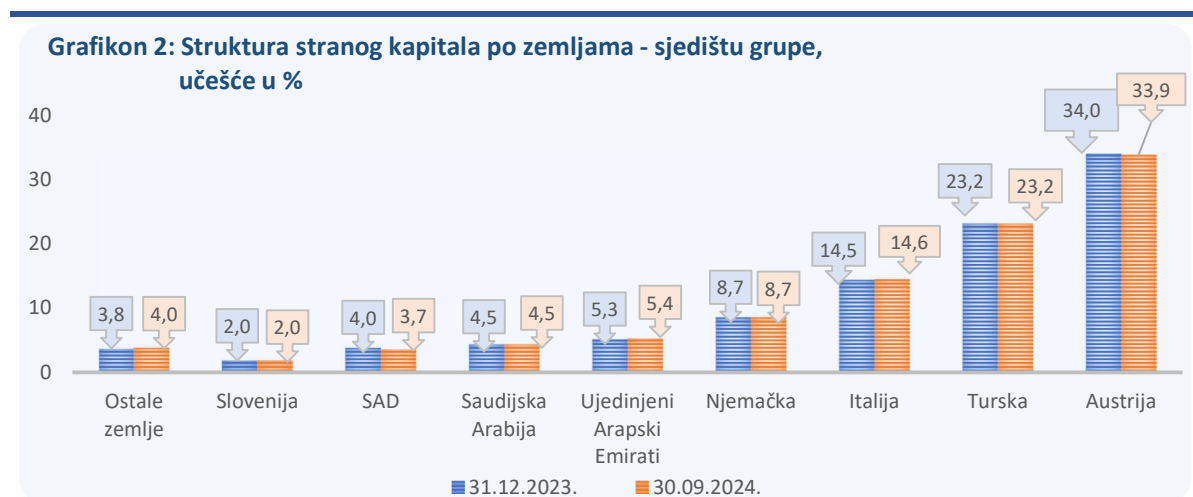
² Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Ako se posmatra zemlja porijekla dioničara, na izvještajni datum (grafikon 1), najveće učešće i dalje imaju dioničari iz Austrije (38,7% stranog kapitala), zatim Turske (23,2%), Hrvatske (14,6%) i Njemačke (8,7%), dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće.

Struktura stranog kapitala može se posmatrati po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH (grafikon 2).

Prema ovom kriteriju najveće učešće imaju bankarske grupe i banke iz Austrije (33,9%), zatim iz Turske (23,2%), Italije (14,6%) i Njemačke (8,7%), dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 6%).

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na izvještajni datum, povećan je za 436,6 miliona KM ili 12,2% u odnosu na kraj 2023. godine i iznosi četiri milijarde KM (tabela 2). Povećanje ukupnog kapitala ostvareno je kao neto efekat: povećanja po osnovu ostvarenog tekućeg finansijskog rezultata za treći kvartal 2024. godine u iznosu od 494,9 miliona KM, povećanja po osnovu dokapitalizacije u iznosu od dva miliona KM, povećanja po osnovu konverzije subordinisanog duga u dionički kapital u iznosu od 30 miliona KM, povećanja po osnovu fer vrednovanja imovine u iznosu od 29 miliona KM i smanjenja po osnovu isplate dividende u iznosu od 119,3 miliona KM.

- 000 KM -

Tabela 2: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

R. br.	Banke	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državne banke	125.094	3,5	161.479	4,0	129
2.	Privatne banke	3.452.725	96,5	3.852.914	96,0	112
	Ukupno	3.577.819	100	4.014.393	100	112

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH (tabela 3):

- 000 KM -

Tabela 3: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

R. br.	Dionički kapital	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državni kapital	96.556	6,1	126.556	7,8	131
2.	Privatni kapital (rezidenti)	363.108	22,9	367.109	22,8	101
3.	Strani kapital (nerezidenti)	1.122.725	71,0	1.120.724	69,4	100
	Ukupno	1.582.389	100	1.614.389	100	102

Na posmatrani datum, u odnosu na kraj 2023. godine, došlo je do povećanja dioničkog kapitala za 2% usljed izvršene dokapitalizacije kod dvije banke, pri čemu je učešće državnog kapitala povećano za 1,7 procentnih poena.

U tabeli 4 daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu) kroz periode:

Tabela 4: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

R. br.	Banke	31.12.2023.			30.09.2024.		
		Broj banaka	Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. imovini %	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. imovini %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Banke s većinskim državnim kapitalom	1	3,5	3,8	1	4,0	3,9
2.	Banke s većinskim privat. kap. rezidenata	3	13,0	13,1	3	12,4	12,4
3.	Banke s većinskim stranim kapitalom	9	83,5	83,1	9	83,6	83,7
	Ukupno	13	100	100	13	100	100

1.1.3. Kadrovska struktura

Na izvještajni datum u bankarskom sektoru bilo je zaposleno 6.681 radnik, što je za 117 radnika ili 1,8% više u odnosu na kraj 2023. godine (tabela 5).

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	4.190	63,8	4.199	62,9	100
2.	Viša stručna sprema - VŠS	385	5,9	386	5,8	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	1.987	30,3	2.094	31,3	105
4.	Ostali	2	0,0	2	0,0	100
	Ukupno	6.564	100	6.681	100	102

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer imovine i broja zaposlenih, odnosno iznos imovine po zaposlenom (tabela 6), pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

- 000 KM -

31.12.2023.			30.09.2024.		
Broj zaposlenih	Ukupna imovina	Imovina po zaposlenom	Broj zaposlenih	Ukupna imovina	Imovina po zaposlenom
1	2	3	4	5	6
6.564	28.948.004	4.410	6.681	31.084.547	4.653

1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilans stanja

U prethodnom periodu, usljed donošenja novog Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za banke i druge finansijske organizacije s ciljem usklađivanja sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, izvršene su izmjene u izvještajima koje banke dostavljaju FBA. S ciljem usklađivanja regulatorne forme izvještaja bilansa stanja i bilansa uspjeha i pratećih analitičkih obrazaca sa novom formom propisanom od strane FMF-a, FBA je u 2022. godini izvršila izmjenu i dopunu Odluke o izvještajima koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u nadzorne i statističke svrhe, sa primjenom od 31.03.2023. godine, uz obavezno paralelno izvještavanje prema postojećem izvještajnom okviru do 31.12.2023. godine. Banke su prešle na novi izvještajni okvir sa finansijskim datumom 31.03.2024. godine.

Sažeti bilans stanja banaka u FBiH prema novom izvještajnom okviru - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda sa stanjem na dan 30.09.2024. godine, daje se u Prilogu 2. ove Informacije, sa usporednim podacima na kraju 2023. godine. U Prilogu 3. daje se pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30.09.2024. godine.

Ukupna imovina bankarskog sektora u FBiH sa 30.09.2024. godine iznosi 31,1 milijardu KM i za 2,1 milijardu KM ili 7,4% je veća u odnosu na kraj 2023. godine. U strukturi imovine bilansa stanja banaka, najveće učešće imaju krediti (60,3%), zatim slijede novčana sredstva (30,2%), te vrijednosni papiri (8,9%). U okviru ukupnih izvora bilansa stanja banaka, najveće učešće imaju depoziti (81,3%) i kapital (12,9%). Na izvještajni datum u odnosu na kraj 2023. godine, zabilježen je rast novčanih sredstava, ulaganja u vrijednosne papire, kredita, depozita, obaveza po uzetim kreditima i ukupnog kapitala.

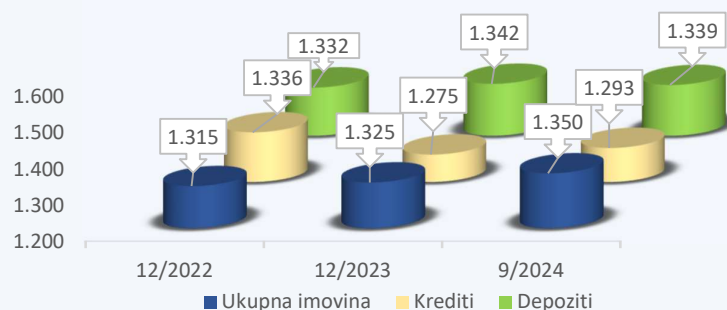
U tabeli 7 daje se pregled ukupne imovine banaka prema vlasničkoj strukturi:

- 000 KM -

R. br.	Banke	31.12.2023.			30.09.2024.			Indeks (7/4)
		Broj banaka	Ukupna imovina	Učešće %	Broj banaka	Ukupna imovina	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Državne	1	1.113.618	3,8	1	1.209.504	3,9	109
2.	Privatne	12	27.834.386	96,2	12	29.875.043	96,1	107
	Ukupno	13	28.948.004	100	13	31.084.547	100	107

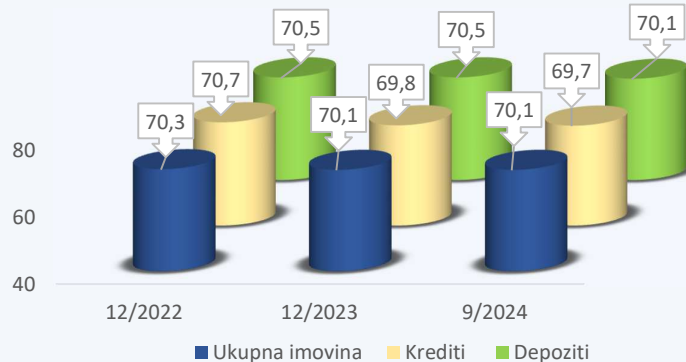
Herfindahlov indeks koncentracije (grafikon 3) u odnosu na kraj 2023. godine povećan je za imovinu 25 jedinica i za kredite 18 jedinica, dok je zabilježeno smanjenje za tri jedinice za kategoriju depozita i pokazuje umjerenu koncentraciju u sve tri relevantne kategorije.

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima

Ako se posmatraju koncentracijske stope, odnosno ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 u odnosu na kraj 2023. godine (grafikon 4), prisutno je smanjenje koncentracijske stope kod kredita za 0,1 procentni poen i kod depozita za 0,4 procentna poena, dok je koncentracijska stopa kod tržišnog učešća ostala na istom nivou. Dvije najveće banke u sektoru čine 42,4% tržišta (ukupna imovina 43,5%, krediti 40,6% i depoziti 43,1%).

Grafikon 4 : Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: ukupna imovina, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se prezentirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini ukupne imovine³ (tabela 8). Na izvještajni datum u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini ukupne imovine, izdvajaju se dvije banke sa učešćem od 43,5%, koje čine I grupu banaka sa ukupnom imovinom preko četiri milijarde KM. U odnosu na kraj 2023. godine nije bilo promjena u strukturi grupa banaka u ukupnoj imovini bankarskog sektora FBiH.

³ Banke su podijeljene u četiri grupe u zavisnosti od veličine ukupne imovine

- 000 KM -

Tabela 8: Učešće grupa banaka u ukupnoj imovini

R. br.	Iznos ukupne imovine	31.12.2023.			30.09.2024.		
		Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	I (preko 4 milijarde KM)	12.375.933	42,8	2	13.515.012	43,5	2
2.	II (2-4 milijarde KM)	7.902.993	27,3	3	8.286.618	26,6	3
3.	III (1-2 milijarde KM)	6.986.953	24,1	5	7.551.968	24,3	5
4.	IV (ispod 1 milijarde KM)	1.682.125	5,8	3	1.730.949	5,6	3
	Ukupno	28.948.004	100	13	31.084.547	100	13

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH (tabela 9) iznose 9,4 milijarde KM i bilježe povećanje u odnosu na kraj 2023. godine za 785,1 milion KM ili 9,1%. U valutnoj strukturi novčanih sredstava u odnosu na kraj 2023. godine, učešće domaće valute smanjeno je sa 73,7% na 64,9%.

- 000 KM -

Tabela 9: Novčana sredstva banaka

R. br.	Novčana sredstva	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Gotov novac	1.164.678	13,6	1.220.190	13,0	105
2.	Račun rezervi kod CBBiH (uključujući iznos obavezne rezerve kod CBBiH)	5.541.847	64,5	5.354.831	57,1	97
3.	Novčana sredstva na računima depozita kod depozitnih institucija u BiH	11.510	0,1	64.689	0,7	562
4.	Novčana sredstva na računima depozita kod depozitnih institucija u inostranstvu	1.872.504	21,8	2.735.814	29,2	146
5.	Novčana sredstva u procesu naplate	2	0,0	1	0,0	50
6.	Ostala gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.249	0,0	1.404	0,0	112
	Ukupno	8.591.790	100	9.376.929	100	109

Na izvještajni datum u odnosu na kraj 2023. godine, prisutno je povećanje novčanih sredstava na poziciji gotovog novca, računima depozita kod depozitnih institucija u BiH i na računima depozita kod depozitnih institucija u inostranstvu, kao i kod ostale gotovine i gotovinskih ekvivalenata, a smanjenje novčanih sredstava zabilježeno je na poziciji računa rezervi kod CBBiH i novčanih sredstava u procesu naplate.

Portfolio vrijednosnih papira (tabela 10) iznosi 2,8 milijardi KM i povećan je za 272,5 miliona KM ili 10,9% u odnosu na kraj 2023. godine.

- 000 KM -

Tabela 10: Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vlasnički vrijednosni papiri	29.580	1,2	31.299	1,1	106
2.	Dužnički vrijednosni papiri:	2.471.295	98,8	2.742.052	98,9	111
2.1.	VP svih nivoa vlasti u BiH	1.108.698	44,3	1.134.820	40,9	102
2.2.	Državni VP (druge zemlje)	1.135.776	45,4	1.389.287	50,1	122
2.3.	Korporativne obveznice ⁴	226.821	9,1	217.945	7,9	96
	Ukupno	2.500.875	100	2.773.351	100	111

⁴ Najveći dio, cca 89%, odnosi se na obveznice banaka iz EU, Turske i Saudijske Arabije

U okviru izloženosti u vidu dužničkih vrijednosnih papira, najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada (tabela 11) i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH ukupne vrijednosti 882 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 252,5 miliona KM.

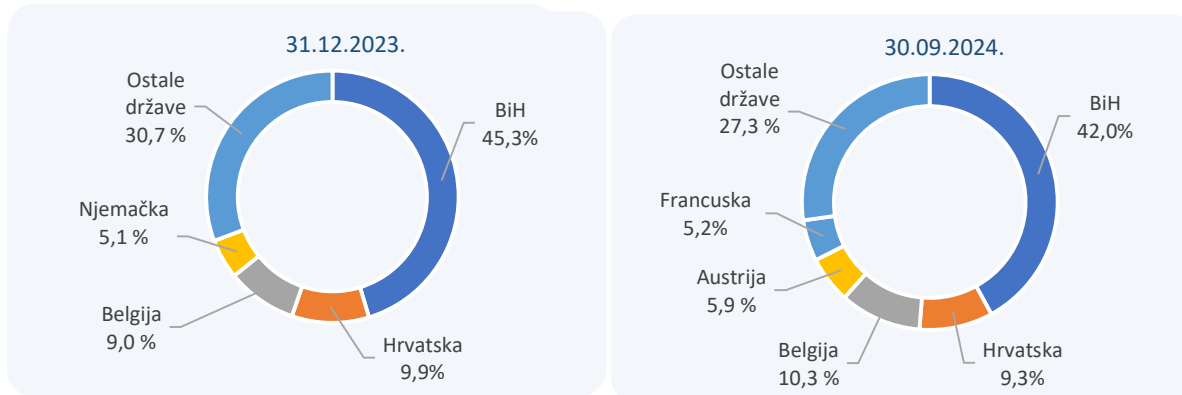
- 000 KM -

Tabela 11: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	815.229	73,6	882.044	77,8	108
1.1.	Trezorski zapisi	93.574	8,5	109.642	9,7	117
1.2.	Obveznice	721.655	65,1	772.402	68,1	107
2.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	292.981	26,4	252.450	22,2	86
2.1.	Trezorski zapisi	35.794	3,2	0	0,0	0
2.2.	Obveznice	257.187	23,2	252.450	22,2	98
	Ukupno	1.108.210	100	1.134.494	100	102

Ako se ukupna izloženost u vidu vrijednosnih papira posmatra prema izloženosti po zemljama (grafikon 5), najveće učešće od 42% je prema emitentima iz BiH, zatim slijedi Belgija sa učešćem od 10,3%, Hrvatska sa učešćem od 9,3%, Austrija sa učešćem od 5,9%, Francuska sa učešćem od 5,2% i ostale države sa pojedinačnim učešćem ispod 5%.

Grafikon 5: Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta

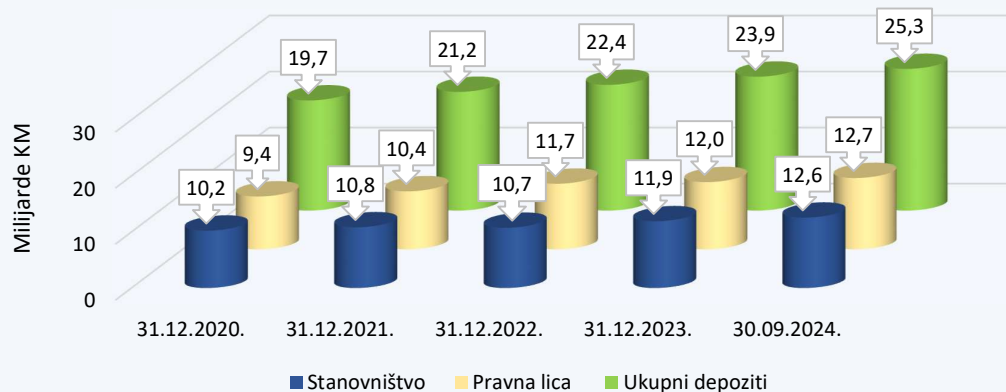
1.2.2. Obaveze

Depoziti, kao najznačajniji izvor finansiranja banaka, učestvuju sa 81,3% u ukupnim izvorima bankarskog sektora FBiH i u odnosu na kraj 2023. godine smanjeno je učešće istih za 1,3 procentna poena. Depoziti iznose 25,3 milijarde KM i povećani su u odnosu na kraj 2023. godine za 1,4 milijarde KM ili 5,8%.

Uzeti krediti banaka imaju učešće od 2,6% u ukupnim izvorima i u odnosu na kraj 2023. godine povećano je učešće istih za jedan procentni poen. Isti iznose 797 miliona KM i povećani su za 335,9 miliona KM ili 72,8% u odnosu na kraj 2023. godine. Ako se uzetim kreditima dodaju i subordinisani dugovi u iznosu od 301,7 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 3,5%.

U grafikonu 6 i grafikonu 7 daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po periodima:

Grafikon 6: Ukupni depoziti

Grafikon 7: Omjer kredita i depozita

U tabeli 12 dat je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

Tabela 12: Sektorska struktura depozita

R. br.	Sektori	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vladine institucije	3.111.672	13,0	3.181.252	12,6	102
2.	Javna preduzeća	1.757.365	7,3	1.748.499	6,9	99
3.	Privatna preduzeća i društva	5.656.226	23,7	6.226.432	24,6	110
4.	Bankarske institucije	179.679	0,8	206.589	0,8	115
5.	Nebankarske finansijske institucije	712.629	3,0	740.448	2,9	104
6.	Neprofitne organizacije	572.311	2,4	624.835	2,5	109
7.	Stanovništvo	11.909.788	49,8	12.556.293	49,7	105
	Ukupno	23.899.670	100	25.284.348	100	106

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa iznosom od 12,6 milijardi KM ili 49,7% i njihovo učešće je smanjeno za 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2023. godine.

Na posmatrani datum u odnosu na kraj 2023. godine ostvaren je rast depozita u svim sektorima, izuzev kod depozita javnih preduzeća, gdje je zabilježeno smanjenje za 8,9 miliona KM ili 0,5%. Najveći rast depozita ostvaren je kod stanovništva za 646,5 miliona KM ili 5,4% i depozita privatnih preduzeća i društava za 570,2 miliona KM ili 10,1%.

Finansiranje u vidu depozita bankarskih grupa prisutno je u šest banaka u FBiH, tako da se 32,9% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na depozite bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita promijenjena je u odnosu na kraj 2023. godine u pogledu povećanja učešća depozita u domaćoj valuti sa 71% na 72,1% i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti sa 29% na 27,9%. Depoziti u domaćoj valuti iznose 18,2 milijarde KM i povećani su za iznos od 1,3 milijarde KM ili 7,4% u odnosu na kraj 2023. godine, dok depoziti u stranim valutama iznose 7,1 milijardu KM i povećani su za iznos od 121,9 miliona KM ili 1,8%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, u odnosu na kraj 2023. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 24,7 milijardi KM i imaju učešće od 97,8% (povećanje za 0,1 procentni poen), a depoziti nerezidenata iznose 0,6 milijardi KM, što je 2,2% ukupnih depozita (smanjenje za 0,1 procentni poen).

U tabeli 13 daje se struktura depozita stanovništva:

- 000 KM -

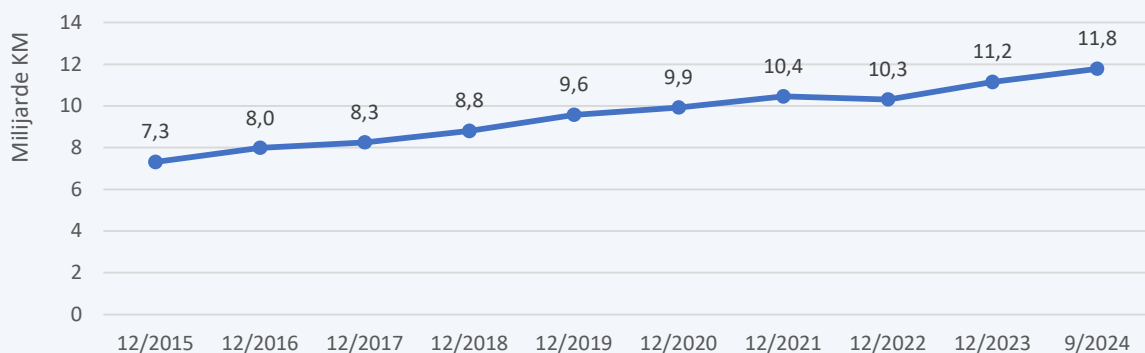
R. br.	Struktura	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Tekući računi	5.074.714	42,6	5.524.029	44,0	109
2.	Štedni depoziti po viđenju	3.108.768	26,1	3.128.868	24,9	101
3.	Oročeni do jedne godine	285.324	2,4	282.462	2,3	99
4.	Oročeni preko jedne godine	2.685.254	22,5	2.850.098	22,7	106
5.	Namjenski depoziti	435.990	3,7	382.182	3,0	88
6.	Obrtnici	319.738	2,7	388.654	3,1	122
	Ukupno	11.909.788	100	12.556.293	100	105

Trend rasta štednih depozita po periodima je kontinuiran, izuzev 2022. godine. Promjene u trendu rasta depozita u 2022. godini bile su vezane za eksterne događaje i dominantno za jednu banku koja je uspješno restrukturirana u drugom kvartalu 2022. godine. U 2023. godini i u trećem kvartalu 2024. godine nastavljen je trend rasta štednih depozita. Sa 30.09.2024. godine štedni depoziti iznose 11,8 milijardi KM i u odnosu na kraj 2023. godine povećani su za 631,4 miliona KM ili 5,7%.

Trend štednje stanovništva prikazan je u tabeli 14 i grafikonu 8.

- 000 KM -

R. br.	Banke	Iznos		Indeks (4/3)
		31.12.2023.	30.09.2024.	
1	2	3	4	5
1.	Državne	129.007	139.527	108
2.	Privatne	11.025.053	11.645.930	106
	Ukupno	11.154.060	11.785.457	106

Grafikon 8: Ukupna štednja stanovništva

Od ukupnog iznosa štednje, 63,2% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 36,8% u stranoj valuti. U odnosu na kraj 2023. godine povećani su kratkoročni štedni depoziti stanovništva za 466,6 miliona KM ili 5,5% (smanjenje učešća za 0,1 procentni poen), kao i dugoročni štedni depoziti stanovništva za 164,8 miliona KM ili 6,1% (povećanje učešća za 0,1 procentni poen).

Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u tabeli 15:

- 000 KM -

Tabela 15: Ročna struktura štednih depozita stanovništva						
R. br.	Štedni depoziti	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kratkoročni štedni depoziti	8.468.806	75,9	8.935.359	75,8	106
2.	Dugoročni štedni depoziti	2.685.254	24,1	2.850.098	24,2	106
	Ukupno	11.154.060	100	11.785.457	100	106

U tabeli 16 daje se pregled kredita stanovništvu, štednje i depozita stanovništva po periodima:

- 000 KM -

Tabela 16: Krediti, štednja i depoziti stanovništva				
R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Krediti stanovništva	8.713.280	9.389.188	108
2.	Štednja stanovništva	11.154.060	11.785.457	106
2.1.	Oročena štednja	2.970.578	3.132.560	105
2.2.	Štednja po viđenju	8.183.482	8.652.897	106
3.	Kredit/Štednja	78%	80%	
4.	Depoziti stanovništva	11.909.788	12.556.293	105
5.	Kredit/Depoziti stanovništva	73%	75%	

Kreditni odobreni stanovništvu iznose 9,4 milijarde KM i povećani su za 7,8% u odnosu na kraj 2023. godine. Depoziti stanovništva bilježe povećanje od 5,4% i iznose 12,6 milijardi KM. Pokazatelji odnos kredita i štednje i odnos kredita i depozita stanovništva, povećani su za dva procentna poena u odnosu na kraj 2023. godine.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

Ukupan kapital banaka, na dan 30.09.2024. godine iznosio je četiri milijarde KM i ostvareno je povećanje istog za 436,6 miliona KM ili za 12,2% u odnosu na kraj 2023. godine (vidjeti pod 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U tabeli 17 daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Regulatorni kapital	3.152.001	3.541.454	112
1.1.	Osnovni kapital	2.993.245	3.346.631	112
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.993.245	3.346.631	112
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.582.046	1.614.046	102
1.1.1.2.	Premija na dionice	118.164	118.164	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	0	0	-
1.1.1.4.	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata redovnog osnovnog kapitala	0	0	-
1.1.1.5.	Zadržana dobit prethodnih godina	538.322	667.376	124
1.1.1.6.	Priznata dobit ili gubitak	-83.400	-72.850	87
1.1.1.7.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	-64.921	-36.674	56
1.1.1.8.	Ostale rezerve	1.025.332	1.156.095	113
1.1.1.9.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-75.667	-52.997	70
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane poreske obaveze	-10.475	-10.824	103
1.1.1.11.	(-) Odgođena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-22.115	-21.002	95
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-14.041	-14.653	104
1.1.1.13.	(-) Kvalificirani udjeli izvan finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	0	-50	-
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	-
1.2.	Dopunski kapital	158.756	194.823	123
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	158.756	194.823	123
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	0	0	-
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	0	0	-
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0	0	-
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala - ostalo	0	0	-

Regulatorni kapital banaka u FBiH iznosi 3,5 milijardi KM i u odnosu na kraj 2023. godine veći je za 389,5 miliona KM ili 12,4%. Osnovni kapital i redovni osnovni kapital banaka iznose 3,3 milijarde KM, sa ostvarenim povećanjem od 353,4 miliona KM ili 11,8%. Sve banke su ostvarile povećanje regulatornog, osnovnog i redovnog osnovnog kapitala. Dopunski kapital iznosi 194,8 miliona KM i u odnosu na kraj 2023. godine bilježi povećanje za 36,1 milion KM ili 22,7%, na što je uticalo povećanje kod tri banke, a smanjenje kod jedne. U strukturi regulatornog kapitala bankarskog

sektora FBiH osnovni kapital učestvuje sa 94,5% (12/2023. godine 95%), dok dopunski kapital učestvuje sa 5,5% (12/2023. godine 5%).

FBA je bankama utvrdila MREL zahtjev. Bankama koje ne ispunjavaju zahtjev, ostavljen je prelazni period za njegovo ispunjenje u skladu sa zakonskim i podzakonskim okvirom za restrukturiranje banaka. Nakon isteka prelaznog perioda banke će biti u obavezi kontinuirano ispunjavati MREL zahtjev.

Najveći utjecaj na promjenu osnovnog kapitala imale su sljedeće stavke:

- povećanje po osnovu: uključene dobiti u iznosu od 270,3 miliona KM; po osnovu dokapitalizacije u iznosu od dva miliona KM i konverzije subordinisanog duga u dionički kapital u iznosu od 30 miliona KM; povećanja akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti po osnovu fer vrednovanja imovine u iznosu od 28,2 miliona KM; smanjenja odbitne stavke - nematerijalna imovina u iznosu od 22,7 miliona KM usljed izmjene Odluke o izračunavanju kapitala banke vezane za bonitetno vrednovanje imovine u obliku softvera kao nematerijalne imovine, te smanjenja odbitne stavke - odgođena porezna imovina u iznosu od 0,8 miliona KM i
- smanjenje po osnovu povećanja odbitne stavke - ulaganje u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje od 0,6 miliona KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH na dan 30.09.2024. godine (tabela 18) iznosi 18,7 milijardi KM.

- 000 KM -

Tabela 18: Struktura izloženosti riziku

R. br.	Izloženost riziku	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	15.069.379	92,1	17.232.850	92,4	114
2.	Izloženosti riziku namirenja/slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	-
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	88.934	0,5	74.112	0,4	83
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.200.210	7,4	1.351.658	7,2	113
Ukupan iznos izloženosti riziku		16.358.523	100	18.658.620	100	114

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH povećan je za 2,3 milijarde KM ili 14,1% u odnosu na kraj prethodne godine. U posmatranom periodu iznos izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik povećan je za 2,2 milijarde KM ili 14,4%, izloženost riziku za operativni rizik za 151,4 miliona KM ili 12,6%, dok je iznos izloženosti za tržišni rizik smanjen za 14,8 miliona KM ili 16,7%. Povećanje izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik posljedica je značajnim dijelom, osim rasta bilansnih pozicija, i početka primjene Odluke o utvrđivanju dodatnih kapitalnih zahtjeva i mjera za ograničavanje sistemskih rizika¹⁰, prema kojoj su banke sa 30.06.2024. godine,

POVEZNICA 10

bile u obavezi primijeniti veće pondere rizika pri izračunu kapitalnih zahtjeva na nenamjenske i zamjenske kredite fizičkih lica čiji je preostali rok do dospelja duži od 5 godina i na izloženosti ili dio izloženosti potpuno osigurane stambenom nekretninom u kojoj vlasnik stanuje ili će stanovati, odnosno koju iznajmljuje ili će iznajmljivati, ukoliko je preostali rok dospelja duži od 20 godina.

Na kraju prvih devet mjeseci 2024. godine, pet banaka u sektoru nisu iskazale izloženost za valutni rizik, jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi iznos od 2% regulatornog kapitala, dok ih je na kraju 2023. godine bilo šest. Smanjenje izloženosti za tržišni rizik na nivou bankarskog sektora FBiH, nastalo je kao neto efekat smanjenja kod četiri banke i povećanja kod četiri banke, pri čemu je kod jedne banke došlo do značajnog smanjenja neto otvorene pozicije za EUR, a kod druge do značajnog povećanja ove pozicije.

Također, izloženost riziku za operativni rizik se značajnije povećala na nivou bankarskog sektora FBiH u odnosu na kraj prethodne godine. Povećanje je zabilježeno kod svih banaka, zbog povećanja trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja usljed većeg relevantnog pokazatelja u prethodnoj godini, pri čemu je stopa povećanja izloženosti za operativni rizik kod tri banke veća od 20%.

Na posmatrani datum, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 92,4%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U odnosu na kraj prethodne godine, učešće kreditnog rizika u ukupnoj izloženosti povećano je za 0,3 procentna poena, učešće izloženosti za tržišni rizik smanjeno je za 0,1 procentni poen, dok je učešće izloženosti za operativni rizik smanjeno za 0,2 procentna poena. U okviru izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik najveće učešće ima izloženost prema stanovništvu (6,5 milijardi KM ili 38%), zatim izloženost prema privrednim društvima (4,5 milijardi KM ili 25,8%), te izloženost osigurana nekretninama (četiri milijarde KM ili 23,2%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u tabeli 19:

- 000 KM -

R. br	Stope kapitala	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma	
		31.12.2023.	30.09.2024.
1	2	3	4
1.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	18,3%	17,9%
2.	Višak (+)/ manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	1.889.044	2.087.173
3.	Stopa osnovnog kapitala	18,3%	17,9%
4.	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	1.520.978	1.667.355
5.	Stopa regulatornog kapitala	19,3%	19,0%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	1.188.982	1.302.420

Stopa regulatornog kapitala iznosi 19% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum, a što se odnosi i na ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala). U odnosu na kraj 2023. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,3 procentna poena, dok su stope redovnog osnovnog i osnovnog kapitala smanjene za 0,4 procentna poena.

U tabeli 20 daje se pregled stope finansijske poluge bankarskog sektora FBiH (odnos osnovnog kapitala i ukupne izloženosti banke) kroz periode:

- 000 KM -

Tabela 20: Stopa finansijske poluge

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31.12.2023.	30.09.2024.
1	2	3	4
1.	Izloženosti stope finansijske poluge	30.349.217	32.598.849
2.	Osnovni kapital	2.993.245	3.346.631
	Stopa finansijske poluge	9,9%	10,3%

Na kraju prva tri kvartala 2024. godine stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora iznosi 10,3%, veća je za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2023. godine i značajno je veća u odnosu na regulatorno propisani minimum.

1.2.4. Kreditni rizik

Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹¹ definisana su pravila za upravljanje kreditnim rizikom, način raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, vrste prihvatljivih kolaterala i drugo. Sve izloženosti raspoređuju se u tri nivoa kreditnog rizika: nivo kreditnog rizika 1 - nizak nivo kreditnog rizika, nivo kreditnog rizika 2 - povećan nivo kreditnog rizika i nivo kreditnog rizika 3 - izloženosti u statusu neizmirenja obaveza.

U tabeli 21 daje se pregled izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, vanbilansnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 21: Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL

R. br.	O p i s	31.12.2023.			30.09.2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.153.862	11.337	0,2	6.769.800	10.827	0,2
2.	Finans. imovina po amortiz. trošku	21.876.796	962.703	4,4	23.362.815	959.675	4,1
3.	Finansijska imovina po fer vrijednosti	1.265.844	1.134	0,1	1.239.978	0	0,0
4.	Ostala finansijska imovina	45.575	3.984	8,7	45.277	2.659	5,9
	I Ukupno bilansna izloženost	29.342.077	979.158	3,3	31.417.870	973.161	3,1
5.	Izdate garancije	1.813.247	38.251	2,1	1.902.323	32.964	1,7
6.	Nepokriveni akreditivi	54.851	662	1,2	61.806	905	1,5
7.	Neopozivo odobreni a neiskoriš. krediti	2.200.814	19.548	0,9	2.198.505	19.305	0,9
8.	Ostale potencijalne obaveze banke	685.099	7.997	1,2	764.926	6.263	0,8
	II Ukupno vanbilansne stavke	4.754.011	66.458	1,4	4.927.560	59.437	1,2
	Ukupna izloženost (I+II)	34.096.088	1.045.616	3,1	36.345.430	1.032.598	2,8

Ukupna izloženost banaka na izvještajni datum iznosi 36,3 milijarde KM, od čega se 31,4 milijarde KM odnosi na bilansne izloženosti, a 4,9 milijardi KM na vanbilansne stavke. U prva tri tromjesečja

POVEZNICA 11

2024. godine zabilježeno je povećanje bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2023. godine za iznos od 2,1 milijardu KM ili 7,1%, a nastalo je kao neto efekat povećanja finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanom trošku za 1,5 milijardi KM (6,8%) i gotovine i gotovinskih ekvivalenata za 0,6 milijardi KM (10%), a smanjenja finansijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti za 25,9 miliona KM ili 2% i ostale finansijske imovine za 0,3 miliona KM (0,7%).

U istom periodu zabilježeno je povećanje vanbilansnih stavki za 173,5 miliona KM ili 3,7%, kao neto efekat povećanja na pozicijama izdatih garancija (89,1 milion KM ili 4,9%), ostalih potencijalnih obaveza banke (79,8 miliona KM ili 11,7%) i nepokrivenih akreditiva (6,9 miliona KM ili 12,7%), a smanjenja na poziciji neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita (2,3 miliona KM ili 0,1%).

U tabeli 22 daje se pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 22: Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika							
R. br.	Opis	31.12.2023.			30.09.2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Nivo kreditnog rizika 1	27.024.199	205.884	0,8	29.075.733	208.879	0,7
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.606.919	175.898	10,9	1.634.727	174.818	10,7
3.	Nivo kreditnog rizika 3	710.959	597.376	84,0	707.410	589.464	83,3
I Ukupno bilansna izloženost		29.342.077	979.158	3,3	31.417.870	973.161	3,1
4.	Nivo kreditnog rizika 1	4.436.310	28.350	0,6	4.586.129	27.601	0,6
5.	Nivo kreditnog rizika 2	314.227	35.750	11,4	327.413	23.389	7,1
6.	Nivo kreditnog rizika 3	3.474	2.358	67,9	14.018	8.447	60,3
II Ukupno vanbilansne stavke		4.754.011	66.458	1,4	4.927.560	59.437	1,2
Ukupna izloženost (I+II)		34.096.088	1.045.616	3,1	36.345.430	1.032.598	2,8

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 1 iznosi 29,1 milijardu KM i čini 92,5% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2023. godine povećana za 2,1 milijardu KM ili za 7,6%, najvećim dijelom kao neto efekat povećanja kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 1,2 milijarde KM, gotovine za 0,6 milijardi KM, vrijednosnih papira za 0,3 milijarde KM, sredstava obavezne rezerve kod CBBiH za 0,2 milijarde KM, a smanjenja depozita kod banaka za 0,2 milijarde KM i ostale imovine za 1,6 miliona KM.

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 2 iznosi 1,6 milijardi KM i čini 5,2% ukupne bilansne izloženosti. U odnosu na kraj 2023. godine ista je povećana za 27,8 miliona KM ili 1,7%. Povećanje ukupne bilansne izloženosti u ovom nivou kreditnog rizika ostvareno je kao neto efekat povećanja kreditnog portfolija u nivou kreditnog rizika 2 za 52,3 miliona KM i potraživanja po finansijskim najmovima za 1,5 miliona KM, a smanjenja depozita kod depozitnih institucija za 25,6 miliona KM i ostale imovine za 0,4 miliona KM.

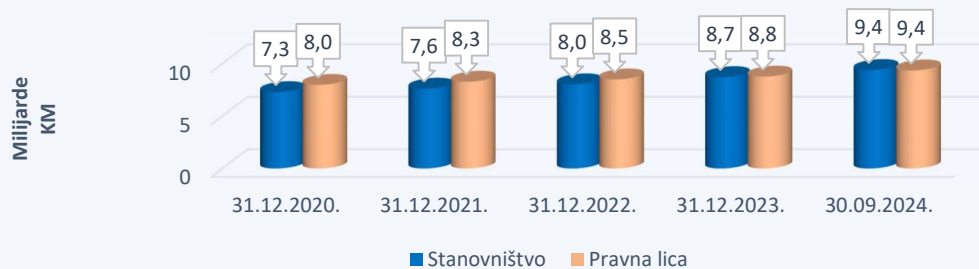
Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 3 iznosi 707,4 miliona KM i čini 2,3% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2023. godine smanjena za 3,5 miliona KM ili 0,5%, kao neto efekat smanjenja kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 21,1 milion KM i potraživanja po finansijskim najmovima za 0,2 miliona KM, a povećanja ostale imovine za 17,8 miliona KM. Na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine, a u odnosu na kraj 2023. godine, ECL za nivo kreditnog rizika 1 za bilansnu izloženost povećan je za tri miliona KM, dok je za nivo kreditnog rizika

2 smanjen za 1,1 milion KM, a za nivo kreditnog rizika 3 za 7,9 miliona KM. U posmatranom periodu, stopa pokrivenosti ECL-om za izloženosti u svim nivoima kreditnog rizika smanjena je: u nivou kreditnog rizika 1 za 0,1 procentni poen (sa 0,8% na 0,7%), u nivou kreditnog rizika 2 za 0,2 procentna poena (sa 10,9% na 10,7%), a u nivou kreditnog rizika 3 za 0,7 procentnih poena (sa 84% na 83,3%). Ukupna stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti iznosi 3,1%, dok je na kraju 2023. godine iznosila 3,3%.

Vanbilansna izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 1 na posmatrani datum iznosi 4,6 milijardi KM i čini 93,1% ukupne vanbilansne izloženosti. Izloženost u nivou kreditnog rizika 2 iznosi 327,4 miliona KM ili 6,6% ukupne vanbilansne izloženosti, dok je u nivou kreditnog rizika 3 raspoređeno 14 miliona KM ili 0,3% ukupne vanbilansne izloženosti. Ukupna pokrivenost vanbilansnih izloženosti ECL-om iznosi 1,2%, dok je na kraju prethodne godine iznosila 1,4%. U odnosu na kraj prethodne godine stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 1 ostala je na istom nivou (0,6%), za nivo kreditnog rizika 2 smanjena je za 4,3 procentna poena (sa 11,4% na 7,1%), a za nivo kreditnog rizika 3 smanjena je za 7,6 procentnih poena (sa 67,9% na 60,3%).

Na izvještajni datum krediti iznose 18,7 milijardi KM i isti su veći za 1,3 milijarde KM ili za 7,2% u odnosu na kraj 2023. godine. Krediti stanovništvu iznose 9,4 milijarde KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 50,1% i u odnosu na kraj 2023. godine povećani su za 675,9 miliona KM ili za 7,8%. Krediti pravnim licima iznose 9,3 milijarde KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 49,9% i u odnosu na kraj 2023. godine ostvarili su povećanje od 587,5 miliona KM ili 6,7% (grafikon 9). Ukoliko se isključi povećanje kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke, u posmatranom periodu ostvaren je rast kreditnog portfolija pravnih lica od 6,4%.

Grafikon 9: Krediti

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u tabeli 23:

- 000 KM -

Tabela 23: Sektorska struktura kredita

R. br.	Sektori	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vladine institucije	318.550	1,8	334.109	1,8	105
2.	Javna preduzeća	419.948	2,4	332.012	1,8	79
3.	Privatna preduzeća i društva	7.537.881	43,1	8.143.270	43,4	108
4.	Bankarske institucije	351.192	2,0	375.792	2,0	107
5.	Nebankarske finansijske institucije	116.365	0,7	146.612	0,8	126
6.	Neprofitne organizacije	18.830	0,1	18.497	0,1	98
7.	Stanovništvo	8.713.280	49,9	9.389.188	50,1	108
	Ukupno	17.476.046	100	18.739.480	100	107

U tabeli 24 daje se ročna struktura kredita po sektorima:

- 000 KM -

Tabela 24: Ročna struktura kredita

R. br.	Sektori	31.12.2023.			30.09.2024.			Indeks		
		Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	(6/3)	(7/4)	(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladine institucije	2.476	316.072	2	8.408	325.496	205	340	103	10.250
2.	Javna preduzeća	96.430	321.742	1.776	62.417	268.407	1.188	65	83	67
3.	Privatna preduzeća i druš.	2.863.522	4.366.660	307.699	3.210.574	4.614.937	317.759	112	106	103
4.	Bankarske institucije	350.249	0	943	356.210	19.582	0	102	-	0
5.	Nebankarske fin. institucije	17.639	98.726	0	15.372	131.216	24	87	133	-
6.	Neprofitne organizacije	7.449	11.160	221	7.945	10.339	213	107	93	96
7.	Stanovništvo	427.814	8.099.056	186.410	400.348	8.801.705	187.135	94	109	100
	Ukupno	3.765.579	13.213.416	497.051	4.061.274	14.171.682	506.524	108	107	102

U odnosu na kraj 2023. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH povećani su za 295,7 miliona KM ili 7,9%, dok su dugoročni krediti povećani za 958,3 miliona KM ili 7,3%. Dospjela potraživanja po kreditima iznose 506,5 miliona KM ili 2,7% ukupnog kreditnog portfolija i veća su za 9,5 miliona KM ili 1,9% u odnosu na kraj 2023. godine.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 72% ili 13,5 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni sa valutnom klauzulom sa učešćem od 25,9% ili 4,8 milijardi KM (EUR: 4,8 milijardi KM ili 99,99%, CHF: 0,2 miliona KM ili 0,01%), a najmanje učešće od 2,1% ili 0,4 milijarde KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 99,9%).

U tabeli 25 daje se pregled kredita pravnim licima i stanovništvu prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 25: Krediti prema nivoima kreditnog rizika

R. br.	Opis	31.12.2023.			30.09.2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
I Krediti pravna lica							
1.	Nivo kreditnog rizika 1	7.458.566	93.177	1,2	8.010.910	90.887	1,1
2.	Nivo kreditnog rizika 2	954.625	107.019	11,2	1.005.849	113.862	11,3
3.	Nivo kreditnog rizika 3	349.575	290.869	83,2	333.533	284.461	85,3
	Ukupno I	8.762.766	491.065	5,6	9.350.292	489.210	5,2
II Krediti stanovništvo							
4.	Nivo kreditnog rizika 1	7.802.520	79.519	1,0	8.482.486	88.755	1,0
5.	Nivo kreditnog rizika 2	582.534	63.195	10,8	583.561	58.139	10,0
6.	Nivo kreditnog rizika 3	328.226	275.987	84,1	323.141	262.785	81,3
	Ukupno II	8.713.280	418.701	4,8	9.389.188	409.679	4,4
Ukupno krediti							
7.	Nivo kreditnog rizika 1	15.261.086	172.696	1,1	16.493.396	179.642	1,1
8.	Nivo kreditnog rizika 2	1.537.159	170.214	11,1	1.589.410	172.001	10,8
9.	Nivo kreditnog rizika 3	677.801	566.856	83,6	656.674	547.246	83,3
	Ukupno krediti (I+II)	17.476.046	909.766	5,2	18.739.480	898.889	4,8

Kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1 iznosi 16,5 milijardi KM i čini 88% ukupnog kreditnog portfolija. Isti je u odnosu na kraj 2023. godine povećan za 1,2 milijarde KM ili za 8,1%.

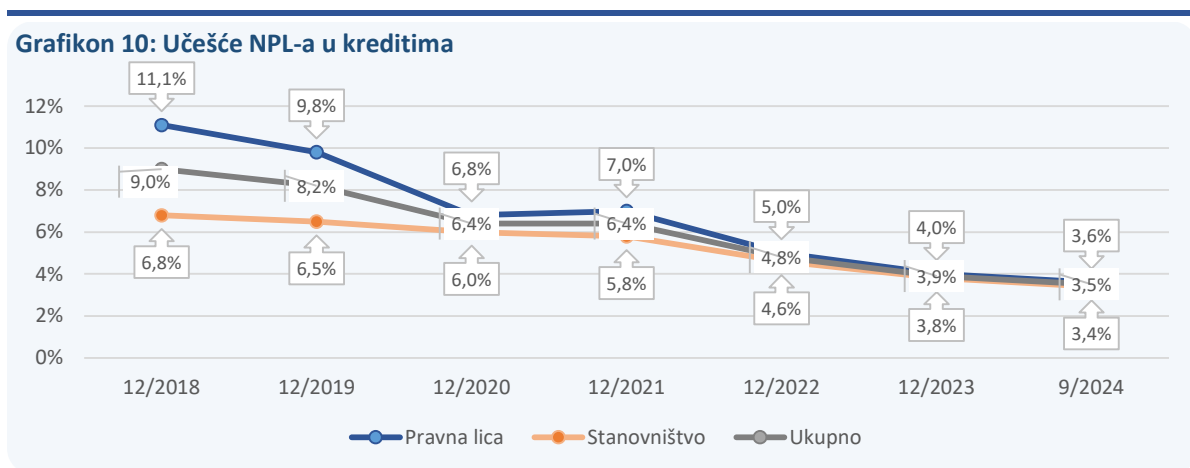
Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 1 iznosi 1,1% (pravna lica 1,1%, stanovništvo 1%), i na istom je nivou kao na kraju 2023. godine.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 iznosi 1,6 milijardi KM i čini 8,5% ukupnog kreditnog portfolija. U odnosu na kraj 2023. godine isti je veći za 52,3 miliona KM ili 3,4%. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 2 iznosi 10,8% (za pravna lica 11,3%, a za stanovništvo 10%) i u odnosu na kraj prethodne godine manja je za 0,3 procentna poena.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) iznosi 656,7 miliona KM i čini 3,5% ukupnog kreditnog portfolija, dok je na kraju prethodne godine stopa NPL-a iznosila 3,9%. Smanjenje istog za 21,1 milion KM ili 3,1% u odnosu na kraj 2023. godine nastalo je kao neto efekat: novih NPL-ova u iznosu od 133,1 milion KM, oporavka u iznosu od 20,3 miliona KM, naplate u iznosu od 80,1 milion KM, računovodstvenog i trajnog otpisa u iznosu od 56,1 milion KM, te ostalih stavki u iznosu od 2,3 miliona KM. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 83,3% (pravna lica 85,3%, a stanovništvo 81,3%) i manja je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Od ukupnih kredita pravnim licima, na NPL se odnosi 333,5 miliona KM ili 3,6%, što je za 0,4 procentna poena manje nego na kraju 2023. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 323,1 milion KM ili 3,4% kreditnog portfolija stanovništva, što je smanjenje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2023. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3) daje se u grafikonu 10:

Sektorska analiza kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH data je u Prilogu 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (prema NACE⁵ šifarniku djelatnosti) i stanovništva (po namjeni).

Kod kredita pravnim licima najveće učešće imaju krediti odobreni sljedećim sektorima: trgovina (3,2 milijarde KM ili 34,6% kredita pravnih lica, odnosno 17,3% ukupnog kreditnog portfolija), prerađivačka industrija (2,3 milijarde KM ili 24,4% kredita pravnih lica, odnosno 12,2% ukupnih

⁵ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u EU - NACE (engl. Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)

kredita), građevinarstvo (0,7 milijardi KM ili 7,9% kredita pravnih lica, odnosno 3,9% ukupnih kredita), te finansijska djelatnost (0,7 milijardi KM ili 7,1% kredita pravnih lica, odnosno 3,6% ukupnih kredita).

Učešće NPL-a kod kredita odobrenih sektoru trgovine iznosi 3,5% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 88,2%), sektoru prerađivačke industrije je 4,4% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 80,4%), sektoru građevinarstva 1,1% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 94,6%), dok kod sektora finansijske djelatnosti iznosi 0,04% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 72,3%). Kod kredita odobrenih ostalim privrednim djelatnostima, najveće učešće NPL-a prisutno je kod kredita odobrenih poljoprivredi (21%), djelatnosti opskrbe vodom, uklanjanja otpadnih voda, te sanacije okoliša (16,4%) i djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (13,2%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (7,3 milijarde KM ili 77,5% kredita stanovništvu, odnosno 38,8% ukupnog kreditnog portfolija) i krediti odobreni za stambene potrebe (dvije milijarde KM ili 21,4% kredita stanovništvu, odnosno 10,7% ukupnog kreditnog portfolija). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 4,1% (stopa pokrivenosti ECL-om je 82,6%), dok je kod stambenih kredita 0,9% (stopa pokrivenosti ECL-om je 60,2%).

U tabeli 26 daje se struktura kredita stanovništvu za opću potrošnju prema vrsti proizvoda:

- 000 KM -

Tabela 26: Struktura kredita za opću potrošnju

R. br.	Vrsta proizvoda	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Hipotekarni krediti	720.896	10,5	763.039	10,5	106
2.	Lombardni krediti	15.071	0,2	13.617	0,2	90
3.	Kreditni za kupovinu motornih vozila	5.150	0,1	4.918	0,1	95
4.	Potrošački nenamjenski krediti	5.350.118	78,2	5.684.861	78,1	106
5.	Potrošački namjenski krediti	330.374	4,8	271.050	3,7	82
6.	Prekoračenja po tekućem računu	246.519	3,6	278.932	3,8	113
7.	Kartični proizvodi koji imaju karakteristike odgođenog plaćanja	147.982	2,2	219.215	3,0	148
8.	Ostali krediti	24.030	0,4	44.205	0,6	184
	Ukupno	6.840.140	100	7.279.837	100	106

U uslovima globalne ekonomske nestabilnosti i rasta inflacije, praćene rastom kamatnih stopa na međunarodnom tržištu, FBA je donijela [Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa](#)¹² sa ciljem pravovremenog upravljanja kreditnim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga, stabilnosti bankarskog sistema u smislu utjecaja efekata Odluke na kvalitet kreditnog portfolija banaka, te postizanja makroekonomske ravnoteže.

POVEZNICA 12

Odluka predviđa povećanje minimalnih stopa koje su banke u obavezi primjenjivati za ECL u slučaju značajnijeg rasta kamatnih stopa. Odredbe odluke naročito utječu na zaštitu korisnika finansijskih usluga, a što podrazumijeva da banka neće povećati kamatnu stopu iznad nivoa koji se smatra značajnim, ukoliko procijeni da će navedeno povećanje kamatne stope imati utjecaja na kreditnu sposobnost korisnika finansijske usluge i da će isto dovesti korisnika finansijske usluge u status neizmirenja obaveza, te može ponuditi mogućnost modifikacije kreditne izloženosti. Također, Odluka ima za cilj dodatno stimulirati banke da iznađu način zadržavanja kamatnih stopa na razumnim nivoima, i ograničiti postupke banaka koji bi mogli imati nepovoljne utjecaje na građane i privredu, te u konačnici na rast sistemskih rizika.

Kada se posmatra ukupan kreditni portfolio na nivou bankarskog sektora FBiH sa stanovišta načina ugovorene kamatne stope, primjetan je trend povećanja kredita ugovorenih sa fiksnom kamatnom stopom, koji iznose 15,9 milijardi KM ili 84,7% ukupnog portfolija (31.12.2023. godine: 13,9 milijardi KM ili 79,4%), dok je 2,8 milijardi KM ili 15,3% ukupnog portfolija ugovoreno sa promjenjivom kamatnom stopom (31.12.2023. godine: 3,6 milijardi KM ili 20,6% ukupnog portfolija).

Od ukupnog iznosa kredita pravnim licima, jedna milijarda KM ili 10,6% je ugovoreno sa promjenjivom kamatnom stopom, dok je 8,3 milijarde KM ili 89,4% ugovoreno sa fiksnom kamatnom stopom. Ako posmatramo kredite stanovništvu, sa promjenjivom kamatnom stopom ugovoreno je 1,9 milijardi KM ili 20%, dok je 7,5 milijardi KM ili 80% ugovoreno sa fiksnom kamatnom stopom.

Prema izvještajnim podacima banaka, značajan rast kamatne stope sa 30.09.2024. godine u odnosu na referentni datum utvrđen je u dijelovima portfolija kod devet banaka i nije bilo značajnijih izmjena u učešću istog u ukupnom kreditnom portfoliju u odnosu na prethodni period. Banke u FBiH su većinom ograničile NKS i nisu uzrokovale dodatni rast troškova za klijente.

Na posmatrani datum, ECL za kredite kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope, bez primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa iznosili bi 15,3 miliona KM, dok su ECL sa primjenom navedene Odluke utvrđeni u iznosu od 23,2 miliona KM. Iz navedenih podataka, može se zaključiti da su banke formirale dodatne ECL u ukupnom iznosu od 7,9 miliona KM za kredite kod kojih je utvrđen značajan rast kamatnih stopa.

Efekti predmetne odluke su višestruki, odnosno poduzete aktivnosti FBA na ublažavanju rizika rasta kamatnih stopa rezultirale su:

- prilagođavanjem banaka i ograničenim usklađivanjem kamatne stope kredita sa promjenjivom kamatnom stopom;
- ograničenim iznosom kredita kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- povećanjem rezervi za ECL za pokriće gubitaka usljed rasta kreditnog rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kredita kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- stabiliziranjem nivoa kredita u nivou kreditnog rizika 3 na nivou bankarskog sektora FBiH;
- niskim nivoom kredita u nivou kreditnog rizika 3 kod kredita za koje je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- neometanim nastavkom kreditiranja privrede i stanovništva i
- zadržavanjem kamatnih stopa na novoodobrene kredite na nivou prije početka primjene predmetne Odluke.

Izostanak navedenih mjera FBA potencijalno bi imao, između ostalog, za posljedicu automatski i potpuni prijenos efekata promjene nivoa kamatnih stopa izvan BiH na tržište i portfolio kredita u BiH, značajan rast kamatnog prihoda, rast udjela nekvalitetne aktive sa dugoročnim ekonomskim posljedicama, kao i rast kreditnog rizika bez adekvatnih efekata na mjerenje i iskazivanje ECL-a. FBA kontinuirano prati i razmatra potrebu uvođenja dodatnih mjera i poduzima aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštiti deponenata, te unapređenju sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH.

U tabeli 27 dat je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste za ocjenu kreditnog rizika u bankama u FBiH:

- % -

Tabela 27: Pokazatelji kreditnog rizika				
R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	
1	2	3	4	
1.	Stopa nekvalitetnih izloženosti	2,1	2,0	
2.	Stopa pokrivenosti nekvalitetnih izloženosti sa ECL	83,9	82,9	
3.	Stopa pokrivenosti ukupne izloženosti sa ECL	3,1	2,8	
4.	Stopa NPL	3,9	3,5	
5.	Stopa pokrivenosti NPL sa ECL	83,6	83,3	
6.	Stopa pokrivenosti ukupnih kredita sa ECL	5,2	4,8	
7.	Novi NPL*/Ukupni prihodujući krediti	0,1	0,2	
8.	NPL/Ukupni kapital i ECL za NPL (Teksaški koeficijent)	16,4	14,4	
9.	Neto NPL/Računovodstveni kapital	3,1	2,7	
10.	Dospjeli krediti/Ukupni krediti	2,8	2,7	

* Iznos rasta/pada NPL na izvještajni datum u odnosu na usporedni period

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sistema ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, postupanja sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

1.2.5. Profitabilnost

Na održivu profitabilnost banaka najznačajnije utječe kvalitet aktive. Također, profitabilnost banaka može biti pod utjecajem i ostalih rizika, strukture, diverzificiranosti i troškova izvora finansiranja, troškovne efikasnosti, eksternih faktora koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksternih makroekonomskih faktora (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Nivo, održivost i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2024. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 494,9 miliona KM, što je za 62,1 milion KM više u odnosu na isti period 2023. godine (tabela 28). Sve banke sa sjedištem u FBiH iskazale su pozitivan finansijski rezultat.

- 000 KM -

Tabela 28: Ostvareni finansijski rezultat banaka

R. br	Opis	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.	
		Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	432.725	13	494.854	13
2.	Gubitak	0	0	0	0
	Ukupno	432.725	13	494.854	13

U Prilogu 5. prikazan je sažeti bilans uspjeha banaka u FBiH - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01. - 30.09.2024. godine, sa usporednim podacima za isti izvještajni period 2023. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, u prvih devet mjeseci 2024. godine na nivou bankarskog sektora u FBiH ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 1,3 milijarde KM i u odnosu na isti period prethode godine veći su za 158,5 miliona KM ili za 14,2% (tabela 29).

- 000 KM -

Tabela 29: Struktura ukupnih prihoda banaka

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
	I Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.	Računi depozita kod drugih banaka	71.574	6,4	101.290	7,9	142
2.	Kreditni i finansijski najmovi	542.213	48,5	592.106	46,4	109
3.	Ostali prihodi od kamata po imovini po amortiziranom trošku	27.228	2,4	46.574	3,7	171
4.	Prihodi po imovini po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.294	0,3	5.307	0,4	161
5.	Prihodi po imovini po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat	28.346	2,5	21.615	1,7	76
	Ukupno I	672.655	60,1	766.892	60,1	114
	II Nekatni prihodi					
6.	Naknade i provizije	390.299	34,9	421.804	33,0	108
7.	Neto pozitivne/(negativne) kursne razlike	38.331	3,4	42.101	3,3	110
8.	Ostali dobici i (gubici) od finansijske imovine	-21.995	-2,0	-189	0,0	1
9.	Neto dobici/(gubici) od derivatnih fin. instrumenata	406	0,0	414	0,0	102
10.	Dobici i (gubici) od dugoročne nefinansijske imovine	2.101	0,2	11.796	0,9	561
11.	Ostali prihodi	36.744	3,3	34.191	2,7	93
	Ukupno II	445.886	39,9	510.117	39,9	114
	Ukupni prihodi (I+II)	1.118.541	100	1.277.009	100	114

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 60,1%, dok nekatni prihodi učestvuju sa 39,9%. Ostvareni kamatni i slični prihodi veći su za 94,2 miliona KM ili 14% u odnosu na isti period prethodne godine. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i finansijskim najmovima, koji su veći za 49,9 miliona KM ili 9,2%, ali je njihovo učešće u ukupnim prihodima smanjeno za 2,1 procentni poen. U istom periodu povećano je učešće kredita

u ukupnoj imovini banaka za 0,2 procentna poena (sa 60,1% na 60,3%), a prosječna ponderisana NKS na kredite povećana je za 0,08 procentnih poena (sa 3,12% na 3,20%).

U prvih devet mjeseci 2024. godine kamatni prihodi po računima depozita kod drugih banaka veći su za 29,7 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine, što je posljedica rasta međubankarskih kamatnih stopa na tržištu novca u EU, pri čemu se 66,8% povećanja odnosi na četiri banke.

Od ostalih prihoda od kamata zabilježeno je povećanje na poziciji ostalih kamatnih prihoda po imovini koja se vrednuje po amortiziranom trošku za 19,3 miliona KM i poziciji kamatnih prihoda po imovini koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha za dva miliona KM, dok su kamatni prihodi po imovini koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat smanjeni za 6,7 miliona KM.

Ukoliko se posmatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva - 48,6%, zatim na prihode od privatnih preduzeća - 25,8%, od bankarskih institucija - 15,8%, vladinih institucija - 6,7%, od javnih preduzeća - 1,8%, a od ostalih sektora 1,3%.

Ukupni nekamatni prihodi su u prvih devet mjeseci 2024. godine u odnosu na isti period 2023. godine zabilježili povećanje od 64,2 miliona KM ili 14,4%. U strukturi istih, najveća stavka su prihodi po naknadama i provizijama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za 31,5 miliona KM ili 8,1%, pri čemu samo jedna banka nije ostvarila rast ovih prihoda.

U okviru ostvarenih prihoda po osnovu naknada i provizija, najveće učešće od 30,4% imaju prihodi ostvareni po kartičnom poslovanju, slijede prihodi od naknada po računima sa učešćem od 21,1%, a zatim naknade po poslovima UPP-a od 14%. Posmatrano po sektorskoj strukturi, najveći dio prihoda od naknada ostvaren je od stanovništva i privatnih preduzeća (po 41,8%), te bankarskih institucija (8,5%).

U prvih devet mjeseci 2024. godine na nivou bankarskog sektora FBiH ostvarene su neto pozitivne kursne razlike u iznosu od 42,1 milion KM, što je za 3,8 miliona ili 9,8% više nego u istom periodu prošle godine. Sve banke, osim dvije, imale su neto pozitivne kursne razlike, dok je u istom periodu prethodne godine jedna banka imale neto negativne kursne razlike. Ostale dobitke (gubitke) od finansijske imovine iskazalo je devet banaka, pri čemu su dvije banke iskazale gubitke, a ostale dobitke. U istom periodu prethodne godine, sedam banaka je iskazalo ostale gubitke od finansijske imovine. Neto dobitke/(gubitke) od derivatnih finansijskih instrumenata iskazuju dvije banke u sektoru, pri čemu je obje iskazala dobitke. Dobici i (gubici) od dugoročne nefinansijske imovine su u posmatranom periodu veći za 9,7 miliona KM, kao posljedica značajnog povećanja kod tri banke.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH u prvih devet mjeseci 2024. godine iznose 765,1 milion KM i u odnosu na isti period 2023. godine veći su za 92,9 miliona KM ili 13,8% (tabela 30).

- 000 KM -

Tabela 30: Struktura ukupnih rashoda banaka

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Rashodi od kamata i slični rashodi						
1.	Depoziti	46.121	6,9	72.352	9,5	157
2.	Obaveze po uzetim kreditima	7.107	1,1	16.198	2,1	228
3.	Subordinisani dugovi	6.887	1,0	7.660	1,0	111
4.	Ostali rashodi od kamata	3.319	0,5	3.170	0,4	96
Ukupno I		63.434	9,4	99.380	13,0	157
II Nekamatni rashodi						
5.	Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	19.670	2,9	33.523	4,4	170
6.	Naknade i provizije	101.473	15,1	110.471	14,4	109
7.	Troškovi zaposlenih	213.402	31,7	235.549	30,8	110
8.	Troškovi amortizacije	50.220	7,5	55.781	7,3	111
9.	Ostali troškovi i rashodi	224.037	33,3	230.417	30,1	103
Ukupno II		608.802	90,6	665.741	87,0	109
Ukupni rashodi (I+II)		672.236	100	765.121	100	114

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi sa učešćem od 87%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 13%. U odnosu na isti period prethodne godine, povećano je učešće kamatnih rashoda za 3,6 procentnih poena, za koliko je smanjeno učešće nekamatnih rashoda. U posmatranom periodu kamatni i slični rashodi povećani su za 35,9 miliona KM ili 56,7%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima povećani za 26,2 miliona KM ili 56,9% zbog povećanja depozita u posmatranom periodu i zbog tendencije rasta kamatnih stopa na depozite. Prosječna ponderisana NKS za prva tri tromjesečja 2023. godine iznosila je 0,86%, dok u istom periodu 2024. godine iznosi 1,97%. Povećanje kamatnih rashoda po depozitima zabilježeno je kod svih banaka osim dvije.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima u posmatranom periodu povećani su za 9,1 miliona KM ili za 127,9%, zbog rasta kamatnih stopa, a u posmatranom periodu došlo je i do povećanja nivoa zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima za 331,5 miliona KM ili 71,2%.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, u prvih devet mjeseci 2024. godine u odnosu na isti period 2023. godine, ukupni nekamatni rashodi povećani su za 56,9 miliona KM ili za 9,4%. U okviru istih, najveća stopa povećanja zabilježena je kod rashoda po osnovu umanjenja vrijednosti i rezervisanja od 70,4% ili 13,9 miliona KM. Tri banke kroz neto efekat nisu imale rashoda umanjenja vrijednosti u posmatranom periodu. U okviru rashoda od naknada i provizija najveće učešće imaju rashodi po kartičnom poslovanju (71,4%), te uslugama platnog prometa (14,3%). Troškovi zaposlenih su u posmatranom periodu veći za 22,1 milion KM ili 10,4%, pri čemu su kod svih banaka ovi troškovi veći nego u istom periodu prethodne godine. Troškovi amortizacije su u posmatranom periodu imali stopu rasta od 11,1%, s tim da su dvije banke imale smanjenje ovih troškova u ovoj godini.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U tabeli 31 dat je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

- 000 KM ili % -

Tabela 31: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti

R. br.	Opis	30.09.2023.	30.09.2024.
1	2	3	4
1.	Dobit	432.725	494.854
2.	Prosječna neto aktiva	27.775.501	29.991.371
3.	Prosječni ukupni kapital	3.412.123	3.825.253
4.	Neto kamatni prihod	609.221	667.512
5.	Neto prihod od naknada i provizija	288.826	311.333
6.	Neto kamatni prihod nakon troškova ECL-a	580.961	623.532
7.	Neto operativni prihod	919.318	1.039.516
8.	Nekamatni prihod	427.043	455.995
9.	Operativni rashodi	487.659	521.747
10.	Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	1,6	1,6
11.	Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	12,7	12,9
12.	Neto kamatni prihod nakon troškova ECL/Prosječna aktiva (NIA)	2,1	2,1
13.	Neto kamatni prihod/Neto operativni prihod	66,3	64,2
14.	Omjer troškova i prihoda (CIR)*	53,0	50,2

* CIR eng. Cost-income Ratio

Većina pokazatelja profitabilnosti ili je na istom nivou ili pokazuje trend poboljšanja u odnosu na isti period prethodne godine. Neto kamatni prihod povećan je za 53,3 miliona KM ili 9,6%, pri čemu je zabilježeno smanjenje njegovog učešća u neto operativnom prihodu, sa 66,3% na 64,2%.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita, te zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o prosječnim ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa [Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite](#)¹³ i [Uputstvom za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope](#)¹⁴

FBA na osnovu dostavljenih podataka, prema utvrđenoj metodologiji, izračunava prosječne ponderisane NKS i EKS za bankarski sektor i iste zavise, osim od visine kamatnih stopa pojedinačnih banaka, i od volumena i strukture novoodobrenih kredita, odnosno novougovorenih depozita. Za potrebe korisnika kredita, a prilikom analize trenda kamatnih stopa, relevantno je pratiti kretanje prosječne ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, te drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

POVEZNICA 13

POVEZNICA 14

U Prilogu 6. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.

Ukupna prosječna ponderisana EKS na novoodobrene kredite u prvih devet mjeseci 2024. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 3,76% i u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 3,64%, povećana je za 0,12 procentnih poena. Kada se posmatra ročna struktura novoodobrenih kredita, prosječna ponderisana EKS na dugoročne kredite povećana je za 0,04 procentna poena (sa 5,40% na 5,44%), dok je za kratkoročne kredite povećana za 0,09 procentnih poena (sa 2,32% na 2,41%).

Posmatrano prema sektorskoj strukturi, prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite privredi povećana je za 0,21 procentni poen (sa 2,52% na 2,73%), prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite stanovništvu povećana je također za 0,21 procentni poen (sa 6,51% na 6,72%), dok je prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite ostalim sektorima smanjena za 0,26 procentnih poena (sa 4,69% na 4,43%).

Ukupna prosječna ponderisana EKS na depozite prikupljene od početka 2024. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 2,02% i u odnosu na isti period 2023. godine, kada je iznosila 0,87%, povećana je za 1,15 procentnih poena. Posmatrano prema ročnosti depozita, prosječna ponderisana EKS na kratkoročne depozite zabilježila je povećanje za 0,60 procentnih poena (sa 1,00% na 1,60%), a na dugoročne depozite za 1,46 procentnih poena (sa 0,82% na 2,28%).

Kada se posmatra sektorska struktura prikupljenih depozita, prosječna ponderisana EKS na depozite privrede povećana je za 1,11 procentnih poena (sa 1,21% na 2,32%), prosječna ponderisana EKS na depozite stanovništva povećana je za 0,86 procentnih poena (sa 0,64% na 1,50%), dok je prosječna ponderisana EKS na depozite ostalih sektora povećana za 1,08 procentnih poena (sa 1,30% na 2,38%).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor, njegovu stabilnost i sigurnost.

U tabeli 32 daje se pregled ispunjenja LCR-a, pokazatelja kratkoročne otpornosti banaka na rizik likvidnosti, u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

Tabela 32: LCR				
R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	6.643.532	6.681.612	101
2.	Neto likvidnosni odlivi	3.127.611	2.856.966	91
	LCR	212%	234%	

LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 234% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a.

Struktura zaštitnog sloja likvidnosti, po tržišnoj vrijednosti nakon primjene korektivnih faktora, prikazana je u tabeli 33:

- 000 KM -

Tabela 33: Zaštitni sloj likvidnosti

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Likvidna imovina nivoa 1	6.643.532	6.681.612	101
1.1.	Gotovina	1.164.676	1.220.191	105
1.2.	Rezerve centralne banke koje se mogu povući	3.103.152	2.747.264	89
1.3.	Imovina centralne vlade	1.201.900	1.424.316	119
1.4.	Imovina jedinica regionalne vlade i lokalne vlasti	1.109.925	1.136.003	102
1.5.	Imovina multilateralne razvojne banke i međunarodnih organizacija	63.879	153.838	241
2.	Likvidna imovina nivoa 2	0	0	-
2.1.	Likvidna imovina nivoa 2a	0	0	-
2.2.	Likvidna imovina nivoa 2b	0	0	-
	Ukupno (1+2)	6.643.532	6.681.612	101

Zaštitni sloj likvidnosti iznosi 6,7 milijardi KM i u odnosu na kraj prethodne godine bilježi neznatno povećanje od 38,1 milion KM ili 0,6%. U strukturi zaštitnog sloja likvidnosti učestvuje samo likvidna imovina nivoa 1, a najveće učešće ima iznos iznad obavezne rezerve koji banke drže u CBBiH sa 41,1%, zatim imovina centralne vlade sa 21,3%, gotovina sa 18,3% i imovina jedinica regionalne vlade sa 17%.

Izračun neto likvidnosnih odliva može se vidjeti iz tabele 34:

- 000 KM -

Tabela 34: Neto likvidnosni odlivi

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Ukupni odlivi	6.044.233	6.390.594	106
2.	Ukupni prilivi	3.002.306	3.868.637	129
3.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75% odliva	2.916.622	3.533.628	121
	Neto likvidnosni odlivi (1-3)	3.127.611	2.856.966	91

Pri izračunu neto likvidnosnih odliva, kod devet banaka, odlivi su umanjeni za iznos ukupnih priliva, a kod četiri je ograničeno priznavanje likvidnosnih priliva na 75% ukupnih likvidnosnih odliva.

U strukturi odliva koji iznose 28,1 milijardu KM (prije primjene stope odliva), najveće učešće imaju odlivi po osnovu depozita stanovništva (11,3 milijarde KM ili 40,1% ukupnih odliva, od čega se na stabilne depozite odnosi 6,2 milijarde KM ili 55,4% odliva depozita stanovništva), zatim depoziti drugih klijenata (9,5 milijardi KM ili 34% ukupnih odliva), te drugi proizvodi i usluge (4,4 milijarde KM ili 15,7% ukupnih odliva).

U strukturi ukupnih priliva koji iznose 3,9 milijardi KM, najveće učešće imaju novčana potraživanja od finansijskih klijenata (2,8 milijardi KM ili 72,1% ukupnih priliva), na koje je primijenjena stopa priliva od 100%, zatim prilivi po osnovu finansijskih derivata (0,6 milijardi KM ili 15,8% ukupnih priliva) na koje je, također, primijenjena stopa priliva od 100%, te potraživanja od klijenata koji nisu finansijski klijenti u iznosu od 0,4 milijarde KM ili 9,7% ukupnih priliva, a na koje je primijenjena stopa priliva od 50%.

Sa ciljem smanjenja rizika finansiranja tokom dužeg vremenskog perioda, Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisano je da su banke od 31.12.2022. godine dužne kontinuirano održavati minimalni NSFR. NSFR-om se banke podstiču da finansiraju svoje aktivnosti stabilnijim izvorima finansiranja na trajnoj osnovi.

NSFR se izračunava kao odnos između ASF i RSF, gdje ASF predstavlja dio kapitala i obaveza banke čija pouzdanost se očekuje tokom vremenskog perioda uključenog u NSFR (period do jedne godine), a RSF predstavlja rezultat množenja imovine i vanbilansnih izloženosti banke odgovarajućim faktorima kojima se odražavaju njihove likvidnosne karakteristike i preostali rokovi do dospijea tokom jednogodišnjeg perioda NSFR-a.

U tabeli 35 daje se pregled ispunjenja NSFR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Raspoloživo stabilno finansiranje (ASF)	20.955.674	22.616.511	108
2.	Potrebno stabilno finansiranje (RSF)	13.347.275	14.334.841	107
	NSFR	157%	158%	

NSFR na nivou bankarskog sektora FBiH na posmatrani datum iznosi 158% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu NSFR-a.

U tabeli 36 data je struktura ASF, a u tabeli 37 struktura RSF na nivou bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks	
		Iznos obaveza i kapitala	ASF	Iznos obaveza i kapitala	ASF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	ASF od:						
1.	Stavki i instrumenata kapitala	3.279.482	3.279.482	3.647.125	3.647.125	111	111
2.	Depozita stanovništva	12.450.315	11.563.869	13.128.832	12.172.716	105	105
3.	Ost. nefin. klijenata (osim centr. banaka)	10.993.114	5.731.953	11.625.299	6.019.154	106	105
4.	Operativnih depozita	49.998	15.676	64.188	22.740	128	145
5.	Finansijskih klijenata i centr. banaka	1.006.304	257.699	1.427.821	658.783	142	256
6.	Ostalih obaveza	685.877	106.995	594.513	95.993	87	90
	Ukupno ASF	28.465.090	20.955.674	30.487.778	22.616.511	107	108

- 000 KM -

Tabela 37: Struktura RSF

R. br.	Opis	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks	
		Iznos imovine	RSF	Iznos imovine	RSF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	RSF od:						
1.	Imovine centralne banke	6.698.281	0	6.567.550	0	98	-
2.	Likvidne imovine	2.219.933	32.922	2.536.741	40.909	114	124
3.	Vrijedn. papira koji nisu likvid. imovina	299.943	239.972	262.213	218.108	87	91
4.	Kredita	18.772.556	11.895.009	20.729.624	12.839.532	110	108
5.	Finansijskih derivata	10	3	43	29	430	967
6.	Ostale imovine	957.351	824.608	988.387	854.368	103	104
7.	Vanbilansnih stavki	6.767.942	354.761	7.185.848	381.895	106	108
	Ukupno RSF	35.716.016	13.347.275	38.270.406	14.334.841	107	107

U sagledavanju likvidnosne pozicije, značajnu ulogu ima ročna struktura depozita, kao dominantni izvor finansiranja. Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću prikazana je u tabeli 38:

- 000 KM -

Tabela 38: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

R. br.	Depoziti	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Štednja i dep. po viđ. (do 7 dana)	17.909.204	74,9	19.125.988	75,6	107
2.	7 - 90 dana	909.124	3,8	701.322	2,8	77
3.	91 dan do jedne godine	2.042.989	8,6	2.453.318	9,7	120
	I Ukupno kratkoročni	20.861.317	87,3	22.280.628	88,1	107
4.	Do 5 godina	2.952.746	12,3	2.909.818	11,5	99
5.	Preko 5 godina	85.607	0,4	93.902	0,4	110
	II Ukupno dugoročni	3.038.353	12,7	3.003.720	11,9	99
	Ukupno (I + II)	23.899.670	100	25.284.348	100	106

Na posmatrani datum, kratkoročni depoziti imali su učešće od 88,1% u ukupnim depozitima, a dugoročni 11,9%, pri čemu je došlo do povećanja učešća kratkoročnih, odnosno smanjenja učešća dugoročnih depozita za 0,8 procentnih poena u odnosu na kraj 2023. godine.

U posmatranom periodu zabilježeno je povećanje kratkoročnih depozita za 1,4 milijarde KM ili 6,8%, dok su dugoročni smanjeni za 34,6 miliona KM ili 1,1%. U okviru dugoročnih depozita zabilježeno je povećanje depozita ročnosti preko pet godina (za 8,3 miliona KM ili 9,7%), dok su depoziti ročnosti do pet godina smanjeni za 42,9 miliona KM ili 1,5%. Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (96,9%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih sredstava, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim kreiraju i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske imovine i obaveza prema vremenskoj skali, kreiranoj na vremenski horizont od 180 dana.

Iako je stupanjem na snagu obaveze banaka da kontinuirano održavaju minimalni NSFR, ukinuta obaveza ispunjavanja ročne usklađenosti preostalih rokova do ugovorenih dospeljeća instrumenata finansijske imovine i finansijskih obaveza, potrebno je da banke kontinuirano kontrolišu ročnu usklađenost između izvora i plasmana, obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja.

U tabeli 39 daje se pregled ročne usklađenosti finansijske imovine i obaveza do 180 dana:

- 000 KM -

Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza do 180 dana				
R. br.	O p i s	31.12.2023. Iznos	30.09.2024. Iznos	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
I 1-30 dana				
1.	Iznos finansijske imovine	10.602.763	11.416.943	108
2.	Iznos finansijskih obaveza	18.486.449	19.659.438	106
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-7.883.686	-8.242.495	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		57,4%	58,1%	
II 1-90 dana				
1.	Iznos finansijske imovine	12.011.831	13.048.906	109
2.	Iznos finansijskih obaveza	19.237.296	20.218.826	105
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-7.225.465	-7.169.920	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		62,4%	64,5%	
III 1-180 dana				
1.	Iznos finansijske imovine	13.673.457	14.779.299	108
2.	Iznos finansijskih obaveza	19.950.788	21.169.951	106
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-6.277.331	-6.390.652	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		68,5%	69,8%	

Pregled ostalih osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u tabeli 40:

- % -

Tabela 40: Pokazatelji likvidnosti				
R. br.	Pokazatelj	31.12.2023.	30.09.2024.	
1	2	3	4	
1.	Likvidna imovina/Neto imovina	22,9	21,5	
2.	Likvidna imovina/Kratkoročne finans. obaveze	31,1	29,3	
3.	Kredit/Depoziti	73,1	74,1	
4.	Kredit/Depoziti i uzeti krediti	71,7	71,9	
5.	Ukupni stabilni izvori finansiranja/Ukupne obaveze i kapital	83,5	83,0	

U odnosu na kraj 2023. godine, došlo je do smanjenja učešća likvidne imovine u neto imovini i odnosa likvidne imovine i kratkoročnih finansijskih obaveza. Pokazatelji „kredit/depoziti“ i „kredit/depoziti i uzeti krediti“ bilježe povećanje, ali su u zoni zadovoljavajućeg odnosa, dok je učešće stabilnih izvora finansiranja u ukupnim obavezama i kapitalu neznatno smanjeno.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH zadovoljavajuća.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke.

Prema stanju na dan 30.09.2024. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznose 5,7 milijardi KM, sa učešćem od 18,2% (na kraju 2023. godine 4,6 milijardi KM ili 15,8%). Valutna struktura pasive je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti veće i iznosi 8,3 milijarde KM ili 26,6% (na kraju 2023. godine 7,8 milijardi KM, uz učešće od 26,8%).

U tabeli 41 daje se struktura aktive i obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

- milioni KM -

Tabela 41: Devizna pozicija (EUR i ukupno)											
R. br.	Opis	31.12.2023.				30.09.2024.				Indeks	
		EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(7/3)	(9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I Imovina u bilansu stanja											
1.	Gotovina i got. ekvivalenti	1.829	20,9	2.458	25,9	2.578	27,3	3.291	32,1	141	134
2.	Kreditni	360	4,1	360	3,8	387	4,1	387	3,8	108	108
3.	Kreditni sa val. kl.	4.810	55,0	4.810	50,6	4.503	47,6	4.503	44,0	94	94
4.	Ostalo	1.645	18,8	1.764	18,6	1.908	20,2	1.981	19,3	116	112
5.	Ostala fin. imovina sa val. klauzulom	108	1,2	108	1,1	83	0,9	83	0,8	77	77
Ukupno I		8.752	100	9.500	100	9.459	100	10.245	100	108	108
II Obaveze u bilansu stanja											
6.	Depoziti	6.184	71,0	6.935	73,2	6.250	67,0	7.057	69,5	101	102
7.	Uzeti krediti	461	5,3	461	4,9	782	8,4	782	7,7	170	170
8.	Depoziti i krediti sa val. klauzulom	1.715	19,7	1.715	18,1	1.881	20,2	1.881	18,5	110	110
9.	Ostalo	344	4,0	355	3,8	414	4,4	427	4,2	120	120
Ukupno II		8.704	100	9.466	100	9.327	100	10.147	100	107	107
III Vanbilansna pozicija neto (+) ili (-)											
10.	Imovina	182		202		412		461		227	228
11.	Pasiva	149		151		471		482		316	319
IV Pozicija											
Duga (iznos)		81		85		73		77		90	91
%		2,6%		2,7%		2,1%		2,2%			
Kratka (iznos)											
%											
Dozvoljena		40%		40%		40%		40%			
Manja od dozvoljene		37,4%		37,3%		37,9%		37,8%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i bankarskog sektora FX riziku kretala u okviru propisanih ograničenja. Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 2,2% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 37,8 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR iznosila je 2,1%, što je za 37,9 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke aktive bile veće od obaveza (duga pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u aktivima⁶ je dominantno učešće EUR-a od 86,1% (31.12.2023. godine 83,7%), uz povećanje nominalnog iznosa za 785,3 miliona KM ili 16,1% u odnosu na kraj 2023. godine. Učešće EUR-a u obavezama je 90,1% (31.12.2023. godine 90,2%) i u odnosu na kraj 2023. godine nominalno je povećano za 819,3 miliona KM ili 11%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u aktivima i obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa. Promjene kamatnih stopa koje generišu ovaj rizik obično se javljaju kao posljedica neusklađenosti u rokovima dospijea, promjena kamatnih stopa na pozicije aktive i pasive ili vanbilansne kratke ili duge pozicije.

FBA je Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisala minimalne standarde za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, način izračuna promjene ekonomske vrijednosti koja proizilazi iz pozicija bankarske knjige, te izvještavanje FBA na kvartalnom nivou. Banka je dužna da uspostavi sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji je srazmjeran vrsti, obimu i složenosti poslova banke, kao i njenim rizičnim profilom. Za potrebe izvještavanja FBA o izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, obuhvatajući sve pozicije bankarske knjige koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa.

Iz tabele 42 može se vidjeti valutna struktura promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na nivou bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.09.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Neto ponderisana pozicija - KM	234.742	319.008	136
2.	Neto ponderisana pozicija - EUR	49.349	70.473	143
3.	Neto ponderisana pozicija - USD	0	0	-
4.	Neto ponderisana pozicija - ostalo	-8.069	-9.584	119
5.	Promjena ekonomske vrijed. (1+2+3+4)	276.022	379.897	138
6.	Regulatorni kapital	3.152.001	3.541.454	112
7.	Promjena ekonomske vrijednosti/Regulatorni kapital	8,8%	10,7%	

⁶ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke - dio imovine (u stranim valutama denominirana u KM). Stavke bilansne imovine i vanbilansa se iskazuje po neto principu, odnosno umanjuju se za iznos ECL-a

Stopa promjene ekonomske vrijednosti pozicija bankarske knjige i regulatornog kapitala na izvještajni datum iznosi 10,7%, što je u okviru propisanog ograničenja i veća je za 1,9 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenju sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- provođenju SREP-a za banke prema dinamici utvrđenoj [Odlukom o postupku supervizorskog pregleda i procjene banke](#)¹⁵ i usvojenom SREP metodologijom, te kontinuiranom praćenju SREP indikatora za sve banke;
- praćenju rizičnog profila i kapitalne pozicije svih banaka, uključujući ispunjenje kapitalnih zahtjeva kao rezultat SREP procjene;
- provođenju supervizorske procjene ICAAP-a i ILAAP-a, kao i planova oporavka za sve banke;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i održivosti dugoročnih izvora finansiranja banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama postupanja banaka u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kontrolama primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i ocjenu internih modela za procjenu parametara kreditnog rizika;
- praćenju realizacije strategija postupanja sa nekvalitetnim izloženostima i godišnjih operativnih planova za banke kod kojih je udio NPL-a u ukupnim kreditima veći od 5%;
- praćenju promjena kamatnih stopa i utjecaja na bankarski sektor, te po potrebi poduzimanje aktivnosti na ublažavanju efekata i praćenje primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa od strane banaka, kroz posredan i neposredan nadzor;
- provođenju testiranja otpornosti banaka na stres u skladu sa utvrđenom dvogodišnjom dinamikom provođenja, a sve sa ciljem praćenja poslovanja svake banke, ocjenjivanja rizika i blagovremenog poduzimanja odgovarajućih mjera;
- nastavku kontinuirane saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, sa ciljem efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- aktivnostima vezanim za ESG rizike;

POVEZNICA 15

- daljnjim aktivnostima na usklađivanju sa CRR 2¹⁶ i CRD V¹⁷ i
- nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke i zahtjevima tržišta i
- praćenju postupanja banaka u skladu sa dokumentima FBA „Supervizorska očekivanja u vezi sa postupanjem banaka u 2024. godini“ i „Specijalistička supervizorska očekivanja u vezi sa postupanjem banaka i osiguranjem kontinuiteta poslovanja u vanrednim situacijama“.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije - projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF. Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, te imajući u vidu aktuelne makroekonomske poremećaje, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- oprezno i odgovorno upravljanje rizicima, u skladu sa važećim računovodstvenim i regulatornim okvirom, domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse;
- podršku privredi i stimulisanoj kreditnog rasta kroz kontinuirano finansiranje klijenata i održive kreditne aranžmane;
- analiziranje, mjerenje, planiranje aktivnosti za umanjeње kamatno induciranog kreditnog rizika;
- dodatno jačanje sistema internih kontrola u svim oblastima poslovanja u skladu sa [Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci](#)¹⁸; usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- ažuriranje planova oporavka sa posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa regulatornim zahtjevima;
- ispunjenje MREL zahtjeva za banke koje imaju tu obavezu;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- dodatno praćenje pojačanih rizika koji su vezani za sigurnost informacionih sistema i primjene novih tehnologija, a naročito sa stanovišta poslovanja klijenata;
- razumno utvrđivanje naknada bankarskih usluga zasnovanih na stvarnim troškovima, uvažavajući naglašene potrebe finansijske inkluzije i prilagođavanja potrebama korisnika finansijskih usluga, te razvoj proizvoda koji su prilagođeni socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva;
- pojačano praćenje rizika i efekata koji se prenose sa tržišta izvan BiH, a koji potencijalno mogu pojačati utjecaj kreditnog rizika i ostalih rizika i
- procjenu efekata makroekonomskih poremećaja i drugih utjecaja koji bi mogli imati nagle udare na operativnu sposobnost i likvidnost.

POVEZNICA 16

POVEZNICA 17

POVEZNICA 18

Napominjemo da je FBA u februaru 2024. godine objavila Supervizorska očekivanja u vezi sa postupanjem banaka u 2024. godini, u kojima je identifikovala osnovne rizike, stavove i očekivanja od banaka, koji bi trebali biti obuhvaćeni u radu i razmatranjima upravljačkih organa i funkcija banke, a s ciljem usmjeravanja banaka prema održivom poslovanju, kao i u svrhu ublažavanja rizika i posljedica eksternih poremećaja koji mogu imati negativan utjecaj na ekonomiju i bankarski sistem.

Također, u avgustu 2024. godine, FBA je objavila Specijalistička supervizorska očekivanja u vezi postupanja banaka i osiguranjem kontinuiteta poslovanja u vanrednim situacijama u cilju usmjeravanja banaka prema održivom i sigurnom poslovanju u svrhu upravljanja rizicima i posljedicama eksternih poremećaja koji mogu imati negativan utjecaj na opću sigurnost, ekonomiju i bankarski sistem. Planirane supervizorske aktivnosti mogu usmjeriti pripreme aktivnosti banaka, osigurati bolju koordinaciju, rezultirati efikasnijom supervizijom i povećanim zadovoljstvom i povjerenjem klijenata u bankarski sistem.

SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

MIKROKREDITNI SEKTOR
55

LIZING SEKTOR
65

FAKTORING POSLOVI
73

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30.09.2024. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO⁷ koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga devet MKF (neprofitne organizacije) i pet MKD (profitne organizacije), što je za jednu MKO više u odnosu na 31.12.2023. godine, obzirom da je u toku prvog kvartala izvještajne godine registrovano jedno novo MKD.

Na izvještajni datum, MKO sa sjedištem u FBiH posluju putem 385 organizacionih dijelova, dok devet MKO koje imaju sjedište u RS-u posluje u FBiH putem 76 organizacionih dijelova.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD, koji imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica koji su registrovani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od pet MKD, tri su MKD u 100%-tnom vlasništvu tri MKF, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH ukupno je zaposleno 1.463 radnika, što je za 14 radnika ili 1% više u odnosu na stanje s krajem prethodne godine (tabela 43). Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.190 radnika ili 81,3%, a u MKD 273 radnika ili 18,7%.

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	738	50,9	750	51,3	102
2.	Viša stručna sprema - VŠS	130	9,0	121	8,3	93
3.	Srednja stručna sprema - SSS	570	39,3	581	39,7	102
4.	Ostali	11	0,8	11	0,7	100
	Ukupno	1.449	100	1.463	100	101

⁷ Jednoj MKD je u drugom kvartalu 2024. godine oduzeta dozvola za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita, ali se čeka otvaranje likvidacionog postupka nad ovim društvom. Podaci ovog društva nisu uključeni u izvještaje na nivou mikrokreditnog sektora sa 30.09.2024. godine, obzirom da je nakon drugog kvartala 2024. godine prestalo izvještavati FBA.

Na osnovu podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, aktiva po zaposlenom u MKO na izvještajni datum iznosi 0,6 miliona KM, što je za 9% više u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2024. godine iznosi 910,4 miliona KM i za 83 miliona KM ili 10% je veća u odnosu na stanje sa krajem prethodne godine. Stopa rasta aktive MKF je 7,2%, dok je stopa rasta aktive MKD 17,6%.

U prilogima 8. i 9. dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 10. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 30.09.2024. godine.

Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH i usporednim podacima sa krajem prethodne godine prikazan je u tabeli 44:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.				30.09.2024.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	31.162	17.716	48.878	5,9	34.333	22.766	57.099	6,3	117
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
3.	Mikrokrediti, bruto	474.936	204.121	679.057	82,0	503.653	236.810	740.463	81,3	109
4.	RKG	3.012	3.034	6.046	0,7	3.689	2.897	6.586	0,7	109
5.	Neto mikrokrediti	471.924	201.087	673.011	81,3	499.964	233.913	733.877	80,6	109
6.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	22.466	6.652	29.118	3,5	28.619	7.891	36.510	4,0	125
7.	Dugoročne investicije	65.379	0	65.379	8,0	70.379	0	70.379	7,7	108
8.	Ostala aktiva	9.300	1.704	11.004	1,3	10.008	2.512	12.520	1,4	114
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	0	1	1	0,0	3	1	4	0,0	400
Ukupno aktiva		600.231	227.158	827.389	100	643.300	267.081	910.381	100	110
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	251.713	132.346	384.059	46,4	275.329	162.128	437.457	48,1	114
11.	Ostale obaveze	27.939	9.997	37.936	4,6	32.590	10.280	42.870	4,7	113
12.	Kapital	320.579	84.815	405.394	49,0	335.381	94.673	430.054	47,2	106
Ukupno pasiva		600.231	227.158	827.389	100	643.300	267.081	910.381	100	110
13.	Vanbilansna evidencija	187.267	58.263	245.530		189.447	55.166	244.613		100

U strukturi aktive i pasive mikrokreditnog sektora FBiH, u odnosu na kraj prethodne godine, sve bilansne stavke zabilježile su rast i to: novčana sredstva (16,8%), bruto mikrokrediti (9%), neto mikrokrediti (9%), RKG (8,9%), materijalna i nematerijalna imovina (25,4%), dugoročne investicije (7,6%), ostala aktiva (13,8%), obaveze po uzetim kreditima (13,9%), ostale obaveze (13%) i kapital (6,1%).

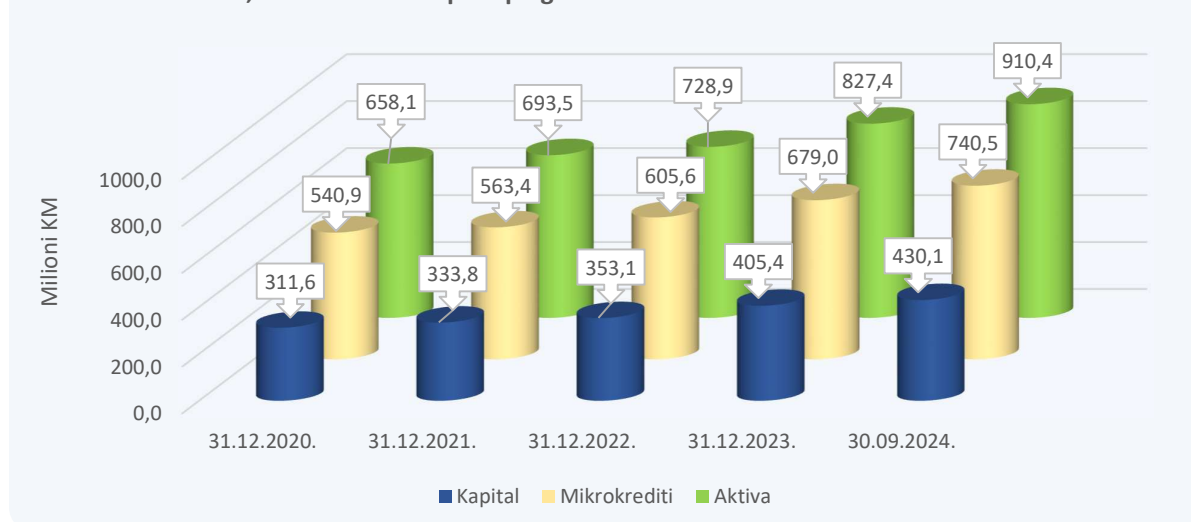
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH iznosi 4,23%, što je u okviru propisanog standarda poslovanja.

Neto mikrokreditni portfolio, kao dominantna stavka aktive sa učešćem od 80,6% u ukupnoj aktivni mikrokreditnog sektora, iznosi 733,9 miliona KM, te je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježio rast u apsolutnom iznosu od 60,9 miliona KM ili 9%, od čega su neto mikrokrediti u MKF porasli za iznos od 28,1 milion KM, odnosno 5,9%, a neto krediti u MKD za iznos od 32,8 miliona KM, odnosno 16,3%.

Ukupna vanbilansna evidencija iznosi 244,6 miliona KM i u odnosu na kraj prethodne godine manja je za 0,9 miliona KM ili 0,4%, pri čemu je kod MKF povećana za 2,2 miliona KM ili 1,2%, dok je kod MKD smanjena za 3,1 milion KM ili 5,3%. Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije, na otpisane kredite (u koje su uključeni glavnica i redovna kamata, te zatezna kamata i sudski troškovi) odnosi se 143,9 miliona KM ili 58,8% vanbilansa, koji su za 5,2 miliona KM ili 3,5% manji u odnosu na kraj 2023. godine. Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija je 33.307, što u odnosu na kraj prethodne godine predstavlja smanjenje za ukupno 3.177 mikrokreditnih partija (8,7%), kao neto efekat novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokredita.

U grafikonu 11 prikazane su najveće bilansne stavke aktive i pasive po godinama.

Grafikon 11: Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama

2.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2024. godine odnose se na: kapital koji iznosi 430,1 milion KM i čini 47,2% ukupne pasive i obaveze po uzetim kreditima koje iznose 437,4 miliona KM ili 48,1% ukupne pasive. Preostali iznos od 42,9 miliona KM ili 4,7% ukupne pasive odnosi se na ostale obaveze koje su u poređenju sa krajem prethodne godine povećane za iznos od 4,9 miliona KM ili 13%.

U odnosu na kraj prethodne godine, ukupno povećanje kapitala na nivou mikrokreditnog sektora, na izvještajni datum, iznosilo je 24,7 miliona KM ili 6,1%, od čega je u posmatranom periodu, kapital MKF povećan za 14,8 miliona KM ili 4,6%, a kapital MKD za iznos od 9,9 miliona KM ili 11,6%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u tabeli 45:

- 000 KM -

Tabela 45: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2023.				30.09.2024.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Donirani kapital	48.098	0	48.098	11,9	48.098	0	48.098	11,2	100
2.	Osnovni kapital	3.626	65.711	69.337	17,1	3.626	70.211	73.837	17,2	106
3.	Višak/manjak prih. nad rash.	268.012	0	268.012	66,1	280.617	0	280.617	65,3	105
4.	Emisiona ažia	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
5.	Neraspor. dobit	0	10.713	10.713	2,6	0	17.876	17.876	4,1	167
6.	Zakonske rezerve	0	6.586	6.586	1,6	0	6.586	6.586	1,5	100
7.	Ostale rezerve	843	1.805	2.648	0,7	3.040	0	3.040	0,7	115
	Ukupno kapital	320.579	84.815	405.394	100	335.381	94.673	430.054	100	106

Ukupan kapital MKF iznosi 335,4 miliona KM ili 78% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 280,6 miliona KM i čini 83,7% ukupnog kapitala MKF koji je veći za 12,6 miliona KM ili 4,7% i donirani kapital koji iznosi 48,1 milion KM ili 14,3% i isti se nije mijenjao u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, a samo na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH učestvuju sa 69,1% (33,2 miliona KM), pri čemu najveći donator samo jedne MKF ima učešće u iznosu od 10,1 milion KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu. Preostale stavke kapitala MKF odnose se na osnovni kapital MKF i ostale rezerve u ukupnom iznosu od 6,7 miliona KM ili 2%.

Ukupan kapital MKD iznosi 94,7 miliona KM, što čini 22% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog dominantna stavka sa učešćem od 74,2% je osnovni kapital u iznosu od 70,2 miliona KM. Neraspoređena dobit iznosi 17,9 miliona KM ili 18,9%, te je zabilježeno povećanje ove bilansne pozicije za 7,2 miliona KM ili 66,9%. Preostalih 6,6 miliona KM ili 6,9% kapitala MKD odnosi se na zakonske rezerve.

Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji na izvještajni datum na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 41,96%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem.

Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je u tabeli 46:

- 000 KM -

Tabela 46: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2023.				30.09.2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obav. po uzetim kr. kr.	16.046	6.380	22.426	5,8	15.539	4.910	20.449	4,7	91
2.	Obav. po uzetim dug. kr.	234.273	124.622	358.895	93,5	257.833	155.798	413.631	94,5	115
3.	Obaveze po dosp. kam.	1.394	1.344	2.738	0,7	1.957	1.420	3.377	0,8	123
	Ukupno	251.713	132.346	384.059	100	275.329	162.128	437.457	100	114

Obaveze po uzetim kreditima povećane su u odnosu na kraj prethodne godine za 53,4 miliona KM ili 13,9%. Stopa rasta kreditnih obaveza MKF je 9,4%, dok je stopa rasta kod MKD 22,5%. U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kreditne obaveze MKF čine 62,9%, a MKD 37,1%. U pogledu ročne strukture obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na kraj prethodne godine, kratkoročne su obaveze smanjene za 8,8%, dok su dugoročne obaveze povećane za 15,3%. Obaveze po dospelim

kamatama povećane su za 23,3%. Dva najveća kreditora mikrokreditnog sektora u FBiH na izvještajni datum učestvuju sa 20,5% u ukupnim obavezama po uzetim kreditima.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2024. godine učestvuje sa 81,3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora i iznosi 740,5 miliona KM. U poređenju sa krajem prethodne godine, bruto mikrokreditni portfolio povećan je za iznos od 61,4 miliona KM ili 9%. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,6 miliona KM, neto mikrokreditni portfolio iznosi 733,9 miliona KM i čini 80,6% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH (tabela 47). U posmatranom periodu, RKG na ukupan mikrokreditni portfolio veće su za 0,5 miliona KM ili 8,9%. RKG kod MKF povećane su za 0,7 miliona KM ili 22,5%, dok su kod MKD smanjene za iznos od 0,1 milion KM, sa stopom pada od 4,5%.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolija, neto mikrokrediti MKF iznose 500 miliona KM i čine 68,1% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 233,9 miliona KM ili 31,9% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora.

- 000 KM -

Tabela 47: Neto mikrokrediti

R. br.	Opis	31.12.2023.			30.09.2024.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	474.936	204.121	679.057	503.653	236.810	740.463	109
2.	RKG	3.012	3.034	6.046	3.689	2.897	6.586	109
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	471.924	201.087	673.011	499.964	233.913	733.877	109

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija (umanjenog za odgođeni prihod po osnovu naknada) na dan 30.09.2024. godine prikazani su u tabeli 48:

- 000 KM -

Tabela 48: Sektorska i ročna struktura mikrokredita

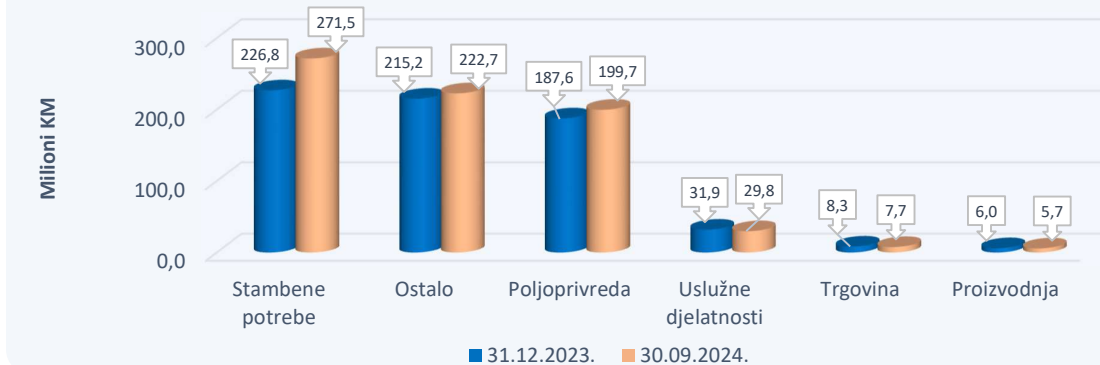
R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravna lica					
a)	Uslužne djelatnosti	277	11.648	73	11.998	58,0
b)	Trgovina	198	3.355	35	3.588	17,3
c)	Poljoprivreda	94	1.625	0	1.719	8,3
d)	Proizvodnja	163	3.086	50	3.299	16,0
e)	Ostalo	4	73	0	77	0,4
	Ukupno 1	736	19.787	158	20.681	100
2.						
a)	Uslužne djelatnosti	350	17.420	66	17.836	2,5
b)	Trgovina	126	4.026	7	4.159	0,6
c)	Poljoprivreda	5.568	191.993	389	197.950	27,6
d)	Proizvodnja	112	2.252	5	2.369	0,3
e)	Stambene potrebe	3.685	267.472	324	271.481	37,9
f)	Ostalo	14.001	207.950	665	222.616	31,1
	Ukupno 2	23.842	691.113	1.456	716.411	100
	Ukupno (1+2)	24.578	710.900	1.614	737.092	

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 96,5%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 3,3% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,2%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima u visini od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolija fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za stambene potrebe 37,9%, te za ostale sektore koje je iznosilo 31,1%. Prema visini učešća slijede mikrokrediti odobreni za poljoprivredu sa 27,6% i uslužne djelatnosti sa 2,5%. Učešće mikrokredita za trgovinu je 0,6%, a za proizvodnju 0,3%. U strukturi mikrokredita odobrenih pravnim licima, dominantno je učešće mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 58%.

U grafikonu 12 prikazana je sektorska struktura mikrokredita sa usporednim pregledom u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 12: Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled)

U tabeli 49 daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilansa stanja, na dan 30.09.2024. godine:

- 000 KM -

Tabela 49: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata Stopa rezerv.	Iznos kamate	Iznos ost. stavki aktive	Po mikrokr.	Rezervisanja Po dosp. kam.	Po ost. stav. aktive	Više izdv. rezerve	Ukupna rezervisanja
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4x3	10=7x6	11=8x3	12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	720.617	97,8	0%	18	527	0	0	0	0	0
2.	1-15	2%	5.193	0,7	2%	69	1	104	1	0	0	105
3.	16-30	15%	4.418	0,6	100%	61	3	663	61	0	8	732
4.	31-60	50%	2.307	0,3	100%	63	1	1.153	63	1	0	1.217
5.	61-90	80%	1.417	0,2	100%	54	2	1.134	54	2	0	1.190
6.	91-180	100%	3.140	0,4	100%	204	2	3.140	204	2	0	3.346
Ukupno			737.092	100		469	536	6.194	383	5	8	6.590

U mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 97,8% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 2,2% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 1,3% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 0,9% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,5 miliona KM), kašnjenja u plaćanju do 30 dana čine 27,7%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 68,4%. Ukupan iznos rezervisanja po osnovu mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive je 6,6 miliona KM, a najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 3,3 miliona KM i čine 50,8%. Omjer RKG iznosi 0,84%, što u poređenju sa istim omjerom 31.12.2023. godine, kada je iznosio 0,80%, predstavlja povećanje za 0,04 procentna poena.

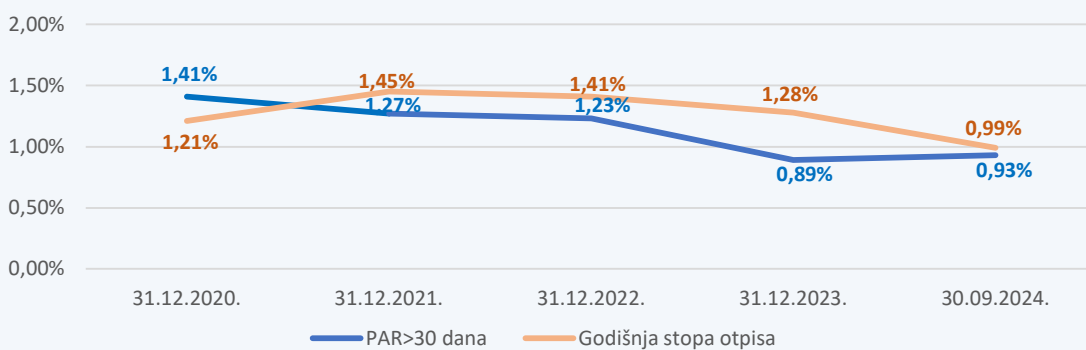
Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolija

Pokazatelj portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 30.09.2024. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 0,93% i povećan je za 0,04 procentna poena u odnosu na 31.12.2023. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolija na nivou sektora je u okviru propisanog standarda.

Na nivou mikrokreditnog sektora, godišnja stopa otpisa mikrokredita iznosi 0,99%, što je u okviru propisanog standarda, a ista je smanjena za 0,29 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

U grafikonu 13 prikazani su pokazatelji kvalitete portfolija sa usporednim pregledom po godinama.

Grafikon 13: Pokazatelji kvalitete portfolija

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite

U periodu od 01.01. do 30.09.2024. godine, MKO sa sjedištem u FBiH zaključile su ukupno 102.844 ugovora, te isplatile 501,4 miliona KM mikrokredita, što je za 3.665 ugovora ili 3,4% manje u odnosu na isti period prethodne godine, odnosno u vrijednosti isplata za 44,6 miliona KM ili 9,8% više isplata u odnosu na posmatrani period. Kod MKO sa sjedištem u FBiH, prosječna ponderisana NKS na ukupne mikrokredite je iznosila 19,39%, a EKS 23,06%, pri čemu je NKS na kratkoročne mikrokredite iznosila 21,11%, a na dugoročne 19,24%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 28,38%, odnosno 22,60% na dugoročne mikrokredite. Prosječna ponderisana EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u izvještajnom periodu, bilježi povećanje za 0,35 procentnih poena u odnosu na isti period 2023. godine, pri čemu je prosječna ponderisana EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježila rast od 0,21 procentni poen, dok je na dugoročne mikrokredite zabilježila rast od 0,43 procentna poena.

U Prilogu 11. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine isplatile MKO sa sjedištem u FBiH. U Prilogu 11a. daje se usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u periodu 2020. - 2024. godina.

2.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2024. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 18,7 miliona KM (tabela 50), što je za 6,9 miliona KM manje u odnosu

na isti period 2023. godine. Na izvještajni datum, MKO su ukupno iskazale 19,3 miliona KM viška prihoda nad rashodima, odnosno dobiti i 0,6 miliona KM manjka prihoda nad rashodima, odnosno gubitka.

- 000 KM -

Tabela 50: Ostvareni finansijski rezultat MKO

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.						01.01. - 30.09.2024.					
		Iznos			Broj MKO			Iznos			Broj MKO		
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Uk.	MKF	MKD	Ukup.	MKF	MKD	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Višak prihoda nad rashodima/Dobit	22.379	4.887	27.266	7	2	9	12.872	6.391	19.263	7	3	10
2.	Manjak prihoda nad rash./Gubitak	156	1.519	1.675	3	2	5	220	378	598	2	1	3
	Ukupno	22.223	3.368	25.591	10	4	14	12.652	6.013	18.665	9	4	13

Višak prihoda nad rashodima MKF manji je za 9,6 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine, dok je neto dobit MKD veća za 2,7 miliona KM. Jedna MKF, u periodu od 01.01. do 30.09.2024. godine, na poziciji prihoda od dividendi i učešća (ulaganja) iskazuje vrijednost 0 KM, koja je u istom periodu prethodne godine iskazivala vrijednost deset miliona KM, što je najviše utjecalo na smanjenje viška prihoda nad rashodima MKF. Iskazani ukupni višak prihoda nad rashodima MKF iznosio je 12,9 miliona KM (sedam MKF), a manjak prihoda nad rashodima iskazale su dvije MKF u iznosu od 0,2 miliona KM. Dobit su iskazala tri MKD u iznosu od 6,4 miliona KM, dok je jedno MKD iskazalo gubitak u iznosu od 0,4 miliona KM. U prilogima 12. i 13. dati su zbirni bilansi uspjeha za MKF i MKD.

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine iznose 112,3 miliona KM i isti su veći za 2,7 miliona KM ili 2,4% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 51).

- 000 KM -

Tabela 51: Struktura ukupnih prihoda MKO

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2023.				01.01. - 30.09.2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Prihod od kamata i slični prihodi									
1.1.	Kamata na kamat. računima depozita kod depoz. inst.	0	1	1	0,0	0	2	2	0,0	200
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
1.3.	Kamate na kredite	62.507	22.897	85.404	77,9	69.289	27.361	96.650	86,0	113
1.4.	Naknade za obradu kredita	4.340	1.016	5.356	4,9	5.386	1.185	6.571	5,9	123
1.5.	Naknade za prijev. otplatu kred.	517	187	704	0,6	659	225	884	0,8	126
1.6.	Ostali prihodi od kam. i sl. prih.	791	84	875	0,8	856	78	934	0,8	107
	Ukupno 1	68.155	24.185	92.340	84,2	76.190	28.851	105.041	93,5	114
2.	Operativni prihodi									
2.1.	Naknade za izvršene usluge	184	0	184	0,2	208	0	208	0,2	113
2.2.	Prihod od napl. otpisanih potraž.	5.002	806	5.808	5,3	4.688	584	5.272	4,7	91
2.3.	Ostali operativni prihodi	6	5	11	0,0	6	0	6	0,0	55
	Ukupno 2	5.192	811	6.003	5,5	4.902	584	5.486	4,9	91
3.	Ostali poslovni prihodi	10.955	345	11.300	10,3	1.478	323	1.801	1,6	16
	Ukupni prihodi (1+2+3)	84.302	25.341	109.643	100	82.570	29.758	112.328	100	102

U strukturi ukupnih prihoda MKO, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 93,5%, operativni prihodi sa 4,9%, a ostali poslovni prihodi sa 1,6%. U odnosu na isti period prethodne godine, prihodi

od kamata i slični prihodi, zabilježili su porast od 12,7 miliona KM ili 13,8%. Prihodi od kamata na kredite, kao najznačajnija stavka prihoda od kamata i sličnih prihoda porasli su za 11,2 miliona KM ili 13,2%.

Operativni prihodi MKO u posmatranom periodu zabilježili su pad od 0,5 miliona KM ili 8,6%, pri čemu su prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja, kao dominantna stavka, smanjeni za 0,5 miliona KM ili 9,2%, dok su naknade za izvršene usluge porasle za 24 hiljade KM, odnosno 13%.

Ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2024. godine iznose 93,7 miliona KM i isti su veći za 9,6 miliona KM ili 11,4% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 52).

- 000 KM -

Tabela 52: Struktura ukupnih rashoda MKO

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.09.2023.				01.01. - 30.09.2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Rashodi od kamata i slični rashodi									
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	6.015	3.494	9.509	11,3	7.869	4.906	12.775	13,6	134
1.2.	Naknade za primljene kredite	494	364	858	1,0	575	355	930	1,0	108
1.3.	Naknade za prijev. otplatu kredita	19	0	19	0,0	0	0	0	0,0	0
1.4.	Ostali ras. po kamatama i sl. ras.	298	125	423	0,5	428	88	516	0,6	122
	Ukupno 1	6.826	3.983	10.809	12,8	8.872	5.349	14.221	15,2	132
2.	Operativni rashodi									
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	32.509	8.000	40.509	48,2	34.963	8.828	43.791	46,8	108
2.2.	Troškovi amortizacije	3.541	1.037	4.578	5,4	3.718	1.239	4.957	5,3	108
2.3.	Materijalni troškovi	1.613	376	1.989	2,4	1.607	395	2.002	2,1	101
2.4.	Troškovi usluga	11.093	3.844	14.937	17,8	12.664	3.564	16.228	17,3	109
2.5.	Ostali operativni troškovi	2.070	981	3.051	3,6	2.183	962	3.145	3,4	103
	Ukupno 2	50.826	14.238	65.064	77,4	55.135	14.988	70.123	74,9	108
3.	Ostali poslovni rashodi	387	161	548	0,7	550	131	681	0,7	124
4.	Troš. rezerv. za kred. i dr. gubitke	2.959	3.048	6.007	7,2	4.204	2.617	6.821	7,3	114
5.	Porez na viš. prih. nad rash./dobit	1.081	543	1.624	1,9	1.157	660	1.817	1,9	112
	Ukupni rashodi (1+2+3+4+5)	62.079	21.973	84.052	100	69.918	23.745	93.663	100	111

U strukturi ukupnih rashoda MKO, dominiraju operativni rashodi sa učešćem od 74,9%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 15,2%, te troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke sa 7,3%. Na ostale poslovne rashode i porez na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit odnosi se 2,6% ukupnih rashoda MKO.

Rashodi od kamata i slični rashodi veći su za 3,4 miliona KM ili 31,6% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su kamate na pozajmljena sredstva povećane za 34,3%. Naknade za primljene kredite povećane su za 8,4%, a ostali rashodi po kamatama i slični rashodi za 22%.

Operativni rashodi MKF, kao dominantna stavka ukupnih rashoda, povećani su za 5,1 milion KM ili 7,8%, pri čemu su troškovi plaća i doprinosa, kao najznačajnija stavka, porasli za 3,3 miliona KM ili 8,1%. Troškovi usluga povećani su za 1,3 miliona KM ili 8,6%, dok su materijalni troškovi povećani za 13 hiljada KM ili 0,7%. Troškovi amortizacije povećani su za 0,4 miliona KM ili 8,3%, dok su ostali operativni troškovi povećani za 0,1 milion KM, odnosno 3,1%.

Ostali poslovni rashodi povećani su za 0,1 milion KM ili 24,3%, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke povećani za 0,8 miliona KM ili 13,6%. Troškovi poreza na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit su veći za 0,2 miliona KM ili 11,9%.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.09.2024. godine iznosi 17,29%, što je u okviru propisanog pokazatelja.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) je pozitivan i iznosi 0,55%, što je u okviru propisanog standarda. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 120,03%.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- praćenje usklađenosti poslovanja MKO sa regulatornim okvirom, u pogledu ostvarenja ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja i zaštite prava korisnika finansijskih usluga;
- pravovremeno i adekvatno poduzimanje aktivnosti u MKO u skladu sa izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju identifikovanih nepravilnosti i slabosti u poslovanju;
- praćenje makroekonomskih prilika i utjecaja na MKO sektor, kao i praćenje aktivnosti upravljačkih funkcija MKO na usklađivanju poslovanja sa propisanim parametrima primarno u kontekstu upravljanja i optimiziranja operativnih troškova, te ublažavanje negativnih efekata na krajnje korisnike kredita.

Nadležna upravljačka tijela MKO trebaju osigurati usklađenost poslovanja sa regulatornim okvirom i propisanim standardima, sa fokusom na:

- obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu [Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga¹⁹](#), uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite sa propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanje i unapređenje dobrih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- dosljednu primjenu podzakonskih akata, posebno u segmentima dokumentovanja i izračuna kreditne sposobnosti korisnika kredita;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, kao i usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima;

POVEZNICA 19

- optimiziranje resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja;
- usklađivanje, odnosno unapređenje pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- nastavak i unapređenja saradnje sa AMFI, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za MKO i
- unapređenje transparentnosti poslovanja.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica

Dozvolu FBA za obavljanje poslova lizinga na dan 30.09.2024. godine imaju četiri lizing društva u FBiH, te je u odnosu na kraj prethodne godine broj lizing društava isti. Četiri lizing društva imaju osnovanu po jednu podružnicu u RS-u.

U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima koja čine lizing sektor u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima za izvještajni datum je sljedeća: dva lizing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno lizing društvo u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

U lizing sektoru u FBiH, na izvještajni datum zaposleno je 118 radnika, što je za četiri radnika više u odnosu na kraj prethodne godine (tabela 53).

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2023.		30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	81	71,1	86	72,9	106
2.	Viša stručna sprema - VŠS	2	1,8	2	1,7	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	24	21,0	23	19,5	96
4.	Ostali	7	6,1	7	5,9	100
Ukupno		114	100	118	100	104

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 30.09.2024. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 4,8 miliona KM aktive, što je za 0,2 miliona KM ili 3,6% više u odnosu na kraj prethodne godine.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na izvještajni datum iznosi 563,3 miliona KM i veća je za 38 miliona KM ili 7,2% u odnosu na kraj prethodne godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 67% ukupne aktive lizing sektora u FBiH.

U Prilogu 15. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH, dok je u Prilogu 16. dat pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 30.09.2024. godine. U tabeli 54 daje se sažeti bilans stanja lizing sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	Učešće %	30.09.2024.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	6.316	1,2	5.738	1,0	91
2.	Plasmani bankama	4.805	0,9	2.905	0,5	60
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	411.385	78,3	448.197	79,6	109
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	471.735	89,8	508.711	90,3	108
3b)	Rezerve za gubitke	5.400	1,0	4.765	0,8	88
3c)	Odgođeni prihod po osnovu kamata	54.513	10,4	55.241	9,8	101
3d)	Odgođeni prihod po osnovu naknada	437	0,1	508	0,1	116
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	87.080	16,6	100.074	17,8	115
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva, neto	1.278	0,3	1.328	0,2	104
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga, neto	85.802	16,3	98.746	17,6	115
6.	Dugoročne investicije	466	0,1	470	0,1	101
7.	Ostala aktiva	15.262	2,9	5.961	1,0	39
Ukupno aktiva		525.314	100	563.345	100	107
PASIVA						
8.	Obaveze po uzetim kreditima	462.941	88,1	492.018	87,3	106
9.	Ostale obaveze	18.430	3,5	12.344	2,2	67
10.	Kapital	43.943	8,4	58.983	10,5	134
Ukupna pasiva		525.314	100	563.345	100	107
11.	Vanbilansna evidencija	133.645		141.303		106

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije je učešće neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 448,2 miliona KM ili 79,6% ukupne aktive. U poređenju sa krajem prethodne godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća su za 36,8 miliona KM ili 8,9%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za iznos od 37 miliona KM ili 7,8%. Jedna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga, iskazuje neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 36,2 miliona KM, što ukazuje da neto potraživanja na nivou lizing sistema iznose 484,4 miliona KM i ista su za 40,4 miliona KM ili 9,1% veća u odnosu na kraj prethodne godine.

Bilansna pozicija novac i novčani ekvivalenti iznosi 5,7 miliona KM, što čini 1% ukupne aktive, te je manja za 0,6 miliona KM ili 9,2% u odnosu na kraj prethodne godine. Plasmani bankama, koje iskazuje jedno lizing društvo, iznose 2,9 miliona KM i manji su za 1,9 miliona KM u odnosu na kraj

prethodne godine. Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga iznosi 98,7 miliona KM i za 12,9 miliona KM ili 15,1% je povećana u odnosu na kraj prethodne godine.

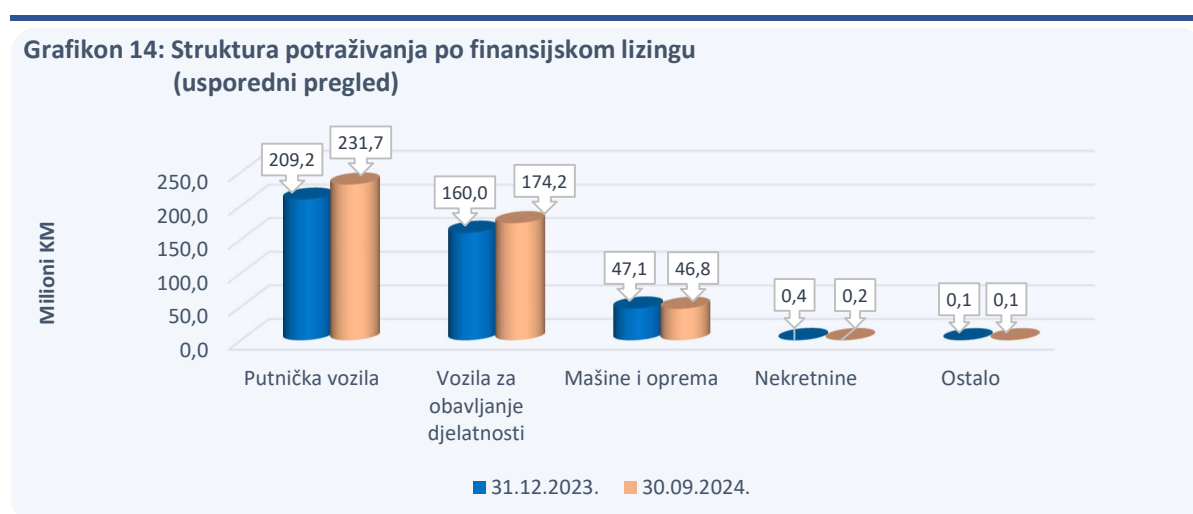
U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, posmatrano prema predmetu lizinga, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 89,7%, dok ugovori po osnovu finansiranja mašina i opreme učestvuju sa 10,3%. Prema korisniku lizinga, najveći dio se odnosi na ugovore odobrene pravnim licima (91,6%), te na ugovore odobrene fizičkim licima (4,8%).

U tabeli 55 iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (bruto potraživanja umanjena za odgođene prihode po osnovu kamata i naknada) na dan 30.09.2024. godine.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prema predmetu lizinga					
1.1.	Putnička vozila	70.801	159.113	1.755	231.669	51,2
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	58.537	114.467	1.174	174.178	38,5
1.3.	Mašine i oprema	18.391	27.970	466	46.827	10,3
1.4.	Nekretnine	67	107	0	174	0,0
1.5.	Ostalo	49	64	1	114	0,0
	Ukupno	147.845	301.721	3.396	452.962	100
2.	Prema korisniku lizinga					
2.1.	Pravna lica	135.462	276.313	3.019	414.794	91,6
2.2.	Preduzetnici	4.789	9.351	167	14.307	3,2
2.3.	Fizička lica	6.855	14.801	193	21.849	4,8
2.4.	Ostalo	739	1.256	17	2.012	0,4
	Ukupno	147.845	301.721	3.396	452.962	100

U grafikonu 14 prikazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu sa usporednim podacima na kraju prethodne godine.

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupni kapital lizing društava na 30.09.2024. godine iznosi 59 miliona KM, što čini 10,5% ukupne pasive lizing sektora u FBiH, a u poređenju sa krajem prethodne godine, navedena pozicija povećana je za 15 miliona KM ili 34,2%. Pozicija osnovnog kapitala uvećana je za 49,8%, usljed dokapitalizacije jednog lizing društva.

Ukupne obaveze lizing sektora iznose 504,4 miliona KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH sa učešćem od 89,5%. U poređenju sa krajem prethodne godine, ukupne obaveze na nivou sektora povećane su za iznos od 23 miliona KM ili 4,8%.

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima iznose 492 miliona KM, što čini 87,3% ukupne pasive, a u poređenju sa krajem prethodne godine, ova pozicija veća je za iznos od 29,1 milion KM ili 6,3%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, dominantno je učešće dugoročnih kredita u obavezama po uzetim kreditima (83,6%).

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.09.2024. godine (tabela 56) iskazane su u iznosu od 4,8 miliona KM i manje su u odnosu na kraj prethodne godine za 0,6 miliona KM ili 11,8%.

U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu iskazano je ukupno 3,4 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su manja za 0,1 milion KM ili 3,9% u odnosu na kraj prethodne godine.

- 000 KM -

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokr. stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvoj. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7x3	10=8x4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,5%	0,5%	448.746	220	68.709	69	344	0	4.025	4.369
2.	60-90	10%	10%	3.530	0	745	0	74	0	44	118
3.	90-180	50%	50%	208	0	18	0	9	0	11	20
4.	preko 180	100%	75%	218	0	218	0	218	0	0	218
5.	preko 360	100%	100%	40	0	40	0	40	0	0	40
Ukupno				452.742	220	69.730	69	685	0	4.080	4.765

Ukupan iznos otpisanih potraživanja na izvještajni datum iznosi 3,8 miliona KM, te je povećan u odnosu na kraj prethodne godine za 0,9 miliona KM ili 29,1%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na nivou lizing sektora FBiH iznosi 1,1 milion KM i smanjena je u odnosu na kraj prethodne godine za 1,2 miliona KM ili 51,1%. Izuzeto je ukupno 50 predmeta lizinga, što je za deset predmeta manje u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 15).

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga na nivou lizing sektora gotovo je identična vrijednosti predmeta na nivou lizing sektora, obzirom da jedna banka koja obavlja poslove lizinga, na ovoj poziciji, iskazuje iznos od dvije hiljade KM što čini 0,2% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sistema.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH, na putnička vozila odnosi se 80,3%, a na vozila za obavljanje djelatnosti 19,7%.

Grafikon 15: Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima četiri lizing društva, na nivou lizing sektora u FBiH u periodu od 01.01. do 30.09.2024. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 8,4 miliona KM, što predstavlja povećanje za dva miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 57). Sva četiri lizing društva iskazala su dobit u izvještajnom periodu.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.	
		Iznos	Broj lizing društava	Iznos	Broj lizing društava
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	7.184	3	8.402	4
2.	Gubitak	784	1	0	0
	Ukupno	6.400	4	8.402	4

U Prilogu 17. dat je zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH za period 01.01. - 30.09.2024. godine.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine iznose 53,3 miliona KM i isti su veći za 9,7 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 58).

- 000 KM -

Tabela 58: Struktura ukupnih prihoda lizing društava

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na plasmane bankama	61	0,1	49	0,1	80
1.2.	Kamate po finansijskom lizingu	17.939	41,2	21.528	40,4	120
1.3.	Ostali prihodi od kamate	2.155	5,0	3.087	5,8	143
	Ukupno 1	20.155	46,3	24.664	46,3	122
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	19.190	44,0	21.913	41,1	114
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
2.3.	Prihodi od prodaje lizing objekta, neto	0	0,0	318	0,6	-
2.4.	Ostali operativni prihodi	4.136	9,5	5.814	10,9	141
	Ukupno 2	23.327	53,5	28.046	52,6	120
3.	Prihod po osnovu otpuštanja rez. za gubitke	87	0,2	578	1,1	664
	Ukupni prihodi (1+2+3)	43.569	100	53.288	100	122

Prihodi od kamata i slični prihodi lizing sektora FBiH iznose 24,7 miliona KM, te čine 46,3% ukupnih prihoda lizing sektora, a isti su veći za 4,5 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata po finansijskom lizingu u ukupnom iznosu od 21,5 miliona KM i isti su za 3,6 miliona KM veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Operativni prihodi iznose 28 miliona KM sa učešćem od 52,6% u ukupnim prihodima lizing sektora, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećani su za iznos od 4,7 miliona KM ili 20,2%. Naknade za operativni najam, kao dominantna stavka operativnih prihoda povećane su za 2,7 miliona KM ili 14,2%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 1,7 miliona KM ili 40,6%. Prihodi po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke iznose 0,6 miliona KM i čine 1,1% ukupnih prihoda.

Ukupni rashodi lizing sektora u FBiH

Ukupni rashodi za period 01.01. - 30.09.2024. godine iznose 44,9 miliona KM, a isti su veći za 7,7 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 59).

- 000 KM -

Tabela 59: Struktura ukupnih rashoda lizing društava

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični rashodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	13.727	36,9	16.989	37,8	124
1.2.	Naknade za obradu kredita	144	0,4	209	0,5	145
1.3.	Ostali rashod po kamati	4	0,0	24	0,1	600
	Ukupno 1	13.875	37,3	17.222	38,4	124
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	4.045	10,9	4.755	10,6	118
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	12.123	32,6	13.270	29,5	109
2.3.	Ostali troškovi	7.126	19,2	9.639	21,5	135
	Ukupno 2	23.294	62,7	27.664	61,6	119
3.	Troškovi rezervi	0	0,0	0	0,0	-
4.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni rashodi (1+2+3+4)	37.169	100	44.886	100	121

Rashodi od kamata i slični rashodi u lizing sektoru iznose 17,2 miliona KM, sa učešćem od 38,4% u ukupnim rashodima i veći su u odnosu na isti period prethodne godine za 3,3 miliona KM, te su sva lizing društva iskazala povećanje ove stavke. Kamatni rashodi na uzete kredite, kao dominantna stavka rashoda od kamata, zabilježili su rast za 3,3 miliona KM.

U posmatranom periodu ukupni operativni rashodi lizing sektora iznose 27,7 miliona KM sa učešćem od 61,6% u ukupnim rashodima lizing sektora, te su isti veći za 4,4 miliona KM ili 18,8% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi povećani troškovi plata i doprinosa za 17,6%, troškovi poslovnog prostora za 9,4%, dok su ostali troškovi povećani za 35,3%.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01. do 30.09.2024. godine iznosi 242,1 milion KM i manja je za 21 milion KM ili 8% u odnosu na isti period prethodne godine, od čega se na lizing sektor, kojeg čine četiri lizing društva, odnosi 226,8 miliona KM, odnosno 93,6% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema.

Broj novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema iznosi 4.017, što je za 35 ugovora ili 1% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Od toga se na lizing sektor odnosi 3.812 ugovora ili 94,9% od ukupnog broja zaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u periodu od 01.01. do 30.09.2024. godine iznosi 60,3 hiljade KM i ista je manja za 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 64,9 hiljada KM, dok prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sektora iznosi 59,5 hiljada KM što je za 6,5% manje u odnosu na isti period 2023. godine kada je iznosila 63,6 hiljada KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u izvještajnom periodu, na ugovore finansijskog lizinga odnosi se 200 miliona KM ili 82,6% (98,7% čini vrijednost dugoročnih lizing ugovora), dok se na ugovore operativnog lizinga odnosi 42,1 milion KM ili 17,4% (72,1% čini vrijednost dugoročnih lizing ugovora).

U tabeli 60 prikazan je usporedni pregled broja zaključenih ugovora u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine i isti period prethodne poslovne godine, kao i usporedni pregled ostvarenog iznosa novozaključenih ugovora u istim periodima:

- 000 KM -

Tabela 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema													
R. br.	O p i s	01.01. - 30.09.2023.						01.01. - 30.09.2024.					
		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	3.067	195.548	831	41.023	3.898	236.571	2.977	183.408	891	41.752	3.868	225.160
2.	Oprema	154	26.546	0	0	154	26.546	138	16.493	2	375	140	16.868
3.	Nekret.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	9	111	0	0	9	111
	Ukupno	3.221	222.094	831	41.023	4.052	263.117	3.124	200.012	893	42.127	4.017	242.139

Ukupan iznos novih finansiranja u izvještajnom periodu ostvarila su sva četiri lizing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima finansijskog lizinga kao pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj. U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika finansijskog lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 92,6% ukupnog iznosa finansiranja u periodu 01.01. - 30.09.2024.

godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderisane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderisana NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine iznosi 6,49% za kratkoročne ugovore i 6,02% za dugoročne ugovore, dok EKS za kratkoročne ugovore iznosi 8,42%, a za dugoročne 9,16%. Ukupna prosječna ponderisana NKS iznosi 6,03%, a EKS 9,15%. U poređenju sa istim periodom 2023. godine, kada je iskazana ukupna prosječna ponderisana NKS od 5,88% i EKS od 8,86%, evidentan je porast NKS za 0,15 procentnih poena i EKS za 0,29 procentnih poena.

U Prilogu 18. dat je pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS po ugovorima o finansijskom lizingu zaključenim u periodu 01.01. - 30.09.2024. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku lizinga.

Razlike u visini prosječnih ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U Prilogu 18a. dat je usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku lizinga. Razlika između iskazanih NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i plaća se unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sektora, putem posrednih i neposrednih kontrola;
- očuvanje kapitalne adekvatnosti lizing sektora u FBiH i jačanje internih procesa definisanja parametara zaštite kapitala u subjektima lizing sektora u FBiH;
- praćenje i ocjenu efikasnosti uspostavljenih sistema upravljanja rizicima u lizing sektoru u FBiH i kvaliteta sveukupnog upravljanja;
- daljnju saradnju sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u i
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora u FBiH.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere sa primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog lizing poslovanja;

- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima koji proizilaze iz lizing poslovanja i okruženja, pravovremeno identifikovanje rizika i poduzimanje mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i
- dosljednu primjenu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

2.3. FAKTORING POSLOVI

2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Factoring poslovanje u FBiH sa 30.09.2024. godine obavljaju tri komercijalne banke, od kojih su dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Na izvještajni datum ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu od strane subjekata koji pružaju usluge faktoringa u FBiH je 169, od čega se 155 odnosi na domaći faktoring, a 14 na obrnuti (dobavljački) faktoring. Svi ugovori su zaključeni sa pravom regresa. Upoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, broj novozaključenih ugovora je veći za 44 ugovora ili 35,2%.

Pružaoци usluga faktoringa u posmatranom periodu nisu obavljali poslove otkupa novčanih potraživanja u inostranom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu, te se svi ugovori odnose na domaći faktoring.

Ukupan volumen faktoring poslova (faktoringa sa pravom regresa i obrnuti faktoring) iznosi 94,7 miliona KM, što predstavlja smanjenje od 15,3 miliona KM ili 13,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, sa usporednim podacima i trendom u naznačenim periodima, prikazane su u tabeli 61:

- 000 KM -

Tabela 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti

R. br.	Vrsta faktoringa/domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima				Indeks (5/3)
		01.01. - 30.09.2023.		01.01. - 30.09.2024.		
1	2	3 Iznos	4 Učešće %	5 Iznos	6 Učešće %	7
1.	Faktoring sa pravom regresa	109.701	99,7	94.355	99,6	86
2.	Faktoring bez prava regresa	168	0,2	0	0	0
3.	Obrnuti (dobavljački) faktoring	92	0,1	346	0,4	376
	Ukupno	109.961	100	94.701	100	86
4.	Domaći faktoring	109.961	100	94.701	100	86
5.	Inostrani faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	109.961	100	94.701	100	86

U strukturi otkupljenih novčanih potraživanja prema vrstama faktoringa na izvještajni datum iskazan je faktoring sa pravom regresa i obrnuti (dobavljački) faktoring. Struktura prema domicilnosti ostala je nepromijenjena.

Posmatrajući ugovore o faktoringu, prema ugovorenom dospelju, najveće učešće u ukupnom volumenu od 97,5% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana i učešće od 2,5% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana, a otkupljenih novčanih potraživanja ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana nije bilo. U istom periodu prethodne godine najveće učešće su, također, imala otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana (95,8%) u ukupnom volumenu.

Prema sektorskoj strukturi kupca kod regresnog prava, najveće učešće imaju javna preduzeća, obzirom na vrijednost otkupljenih potraživanja, koja na izvještajni datum iznose 56,3 miliona KM, što čini 59,5% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH. Slijedi učešće privatnih preduzeća i društava sa 37,4 miliona KM ili 39,5% i vladinih institucija sa 0,7 miliona KM ili 0,7% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH.

Po osnovu ugovora o faktoringu na izvještajni datum, banke su potraživale ukupno 19,8 miliona KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, a cjelokupan iznos se odnosi na faktoring sa pravom regresa. Struktura navedenog iznosa potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: sa ugovorenim dospeljem do 60 dana - 95,2% i sa ugovorenim dospeljem od 61 do 90 dana - 4,8%.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH na izvještajni datum iznose 379 hiljada KM (prihodi od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada). U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa bili su manji za 93 hiljade KM ili 19,7%. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 96,8% odnosi se na faktoring sa pravom regresa, a 3,2% na prihode iz obrnutog (dobavljačkog) faktoringa.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja subjekata koji obavljaju poslove faktoringa u FBiH, nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- podršku kvalitetnom unapređenju i širenju poslovnog ambijenta za faktoring poslovanje u FBiH;

- pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za subjekte koji se bave poslovanjem faktoringa, kao i saradnje sa drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu faktoringa u CRK-u i
- nastavak kontinuiranog nadzora faktoring poslovanja u FBiH putem izvještaja i kontrolom na licu mjesta.

U okviru nadzornih aktivnosti FBA, očekuje se od subjekata faktoring sistema da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja faktoring usluga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa regulatornim zahtjevima;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog faktoring poslovanja;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i tijelima;
- osiguranje tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, preventivno djelovanje i sprečavanje eventualnih prevara i pogrešaka i
- transparentno, razumljivo i potpuno informisanje klijenata o uslugama faktoringa.

ZAKLJUČAK

Nadzor SBS odvija se kontinuirano s ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponata, zakonitog, sigurnog, te kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH. FBA sprovodi planirane i vanredne aktivnosti i mjere u skladu sa nadležnostima FBA.

Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30.09.2024. godine, može se zaključiti da je isti adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan. U odnosu na kraj prethodne godine, zabilježen je rast neto imovine, novčanih sredstava, kreditnog portfolija, ulaganja u vrijednosne papire, depozita, štednje i ukupnog kapitala. Učestice nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, kao ključnog indikatora kvaliteta aktive, bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine. Na nivou bankarskog sektora u FBiH iskazan je pozitivan finansijski rezultat koji bilježi povećanje u odnosu na isti period prethodne godine.

Poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2024. godine, u odnosu na kraj prethodne godine, karakteriše rast aktive, rast bruto mikrokreditnog portfolija, kao najznačajnije stavke aktive, rast ukupnog kapitala, kao dominantne stavke pasive, te rast obaveza po uzetim kreditima. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, broj zaključenih ugovora zabilježio je pad, dok je vrijednost mikrokredita zabilježila rast. Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH iskazan je pozitivan finansijski rezultat koji bilježi smanjenje u odnosu na isti period prethodne godine.

Na nivou lizing sistema u FBiH na izvještajni datum iskazan je rast aktive, bruto i neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, kapitala i obaveze po uzetim kreditima, a smanjena je vrijednost i broj novozaključenih lizing ugovora u odnosu na

isti period prethodne godine. U posmatranom periodu na nivou lizing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju lizing društava koja bilježi povećanje u odnosu na isti period prethodne godine.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. U odnosu na isti period prethodne godine, zabilježeno je smanjenje vrijednosti otkupljenog nominalnog iznosa novčanih potraživanja i iznosa isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima pružaoca usluga faktoringa, a povećanje broja zaključenih ugovora o faktoringu.

Tokom posmatranog perioda, SBS su uspješno poslovali uprkos i daljnje prisutnim makroekonomskim i geopolitičkim rizicima. Iako procjene makroekonomskih pokazatelja ostaju podložne visokom stepenu neizvjesnosti, rezultati bankarskog sistema FBiH potvrđuju stabilnost, održivost i otpornost istog. Kapaciteti bankarskog sistema, unutar postojećeg regulatornog okvira, omogućavaju pružanje adekvatne podrške privredi i građanima, te prilagođavanje okolnostima koje bi mogle nastati. FBA će nastaviti aktivno nadzirati rad SBS u skladu sa važećim aktima i planovima, te poduzimati redovne i vanredne aktivnosti u slučaju dodatne potrebe za djelovanjem u nastalim situacijama. Posebna pažnja biti će posvećena mjerama koje imaju za cilj jačanje kapitalne osnove, upravljanje materijalno značajnim rizicima, osiguranje održivog poslovanja, zaštitu korisnika finansijskih usluga, promociju finansijske inkluzije i podršku procesu digitalne transformacije.

SPISAK PRILOGA

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

78

- Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda - 30.09.2024.
- Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2024.
- Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01. - 30.09.2024.
- Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

84

- Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2024.
- Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2024.
- Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2024.
- Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO
- Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2024.
- Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2024.

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

91

- Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2024.
- Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2024.
- Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2024.
- Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.09.2024.
- Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2024.

R. br.	Banka	Internet adresa	Predsjednik uprave	Broj zaposlenih
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	www.addiko.ba	Jasmin Spahić	343
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	www.asabanka.ba	Samir Mustafić	684
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	www.bbi.ba	Alek Bakalović	409
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	Marco Trevisan	601
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	Refik Rošić	84
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	www.nlb.ba	Lidija Žigić	496
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	www.pbs.ba	Hamid Pršeš	212
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	www.procreditbank.ba	Amir Salkanović	251
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	www.raiffeisenbank.ba	Rainer Schnabl	1.372
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	www.sparkasse.ba	Amir Softić	518
11.	UniCredit Bank d.d.	www.unicreditbank.ba	Amina Mahmutović	1.148
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	Vedran Hadžiahmetović	214
13.	ZiraatBank BH d.d.	www.ziraatbank.ba	Bülent Suer	349
UKUPNO				6.681

Napomena: nazivi banaka preuzeti su iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda -
30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	IMOVINA					
1.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.142.525	21,2	6.758.973	21,7	110
2.	Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	33.775	0,1	32.712	0,1	97
3.	Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	1.230.935	4,3	1.207.266	3,9	98
4.	Finansijska imovina po amortizovanom trošku	20.856.155	72,1	22.347.736	71,9	107
5.	Potraživanja po finansijskim najmovima	32.563	0,1	36.177	0,1	111
6.	Derivatni finansijski instrumenti	8.971	0,0	6.366	0,0	71
7.	Unaprijed plaćeni porez na dobit	4.198	0,0	29.291	0,1	698
8.	Odgođena porezna imovina	37.383	0,1	32.956	0,1	88
9.	Materijalna imovina	482.933	1,7	499.933	1,7	104
10.	Nematerijalna imovina	75.667	0,3	74.573	0,2	99
11.	Ulaganja u zavisna društva, zajedničke poduhvate i pridružena društva	11.659	0,0	14.278	0,1	122
12.	Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja	6.846	0,0	3.948	0,0	58
13.	Ostala imovina i potraživanja	24.394	0,1	40.338	0,1	165
14.	UKUPNO IMOVINA	28.948.004	100	31.084.547	100	107
15.	VANBILANSNA EVIDENCIJA	4.687.553		4.868.123		104
16.	UKUPNO IMOVINA I VANBILANSNA EVIDENCIJA	33.635.557		35.952.670		107
	OBAVEZE					
17.	Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	654	0,0	1.280	0,0	196
18.	Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	25.102.118	86,7	26.829.070	86,3	107
19.	Derivatni finansijski instrumenti	14.483	0,1	18.635	0,1	129
20.	Obaveze za porez za dobit	14.251	0,0	1.006	0,0	7
21.	Odgođene porezne obaveze	5.877	0,0	6.156	0,0	105
22.	Rezervisanja	143.696	0,5	133.542	0,4	93
23.	Ostale obaveze	89.106	0,3	80.465	0,3	90
24.	UKUPNO OBAVEZE	25.370.185	87,6	27.070.154	87,1	107
	KAPITAL					
25.	Dionički kapital	1.582.389	5,5	1.614.389	5,2	102
26.	Dionička premija	118.164	0,4	118.164	0,4	100
27.	Rezerve	1.021.162	3,5	1.156.595	3,7	113
28.	Revalorizacione rezerve	-55.894	-0,2	-26.759	-0,1	48
29.	Dobit	1.058.340	3,7	1.250.631	4,0	118
30.	Gubitak	146.342	0,5	98.627	0,3	67
31.	UKUPNO KAPITAL	3.577.819	12,4	4.014.393	12,9	112
32.	UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL	28.948.004	100	31.084.547	100	107
33.	VANBILANSNA EVIDENCIJA	4.687.553		4.868.123		104
34.	UKUPNO OBAVEZE, KAPITAL I VANBILANSNA EVIDENCIJA	33.635.557		35.952.670		107

Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH -
30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Ukupna imovina		Kredit		Depoziti		Dobit /Gubitak
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	1.312.956	4,2	596.100	3,2	1.092.449	4,3	19.409
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	3.082.999	9,9	1.981.684	10,6	2.650.685	10,5	45.844
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	1.652.001	5,3	1.081.168	5,8	1.397.020	5,5	26.388
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.876.864	9,3	1.868.391	10,0	2.252.769	8,9	24.615
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	132.838	0,4	57.554	0,3	100.515	0,4	1.134
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	1.873.794	6,0	1.245.256	6,7	1.544.805	6,1	21.073
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	632.198	2,0	408.919	2,2	509.643	2,0	10.246
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	965.913	3,1	663.731	3,5	780.585	3,1	6.586
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	5.559.094	17,9	3.005.297	16,0	4.535.410	17,9	126.825
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	2.326.755	7,5	1.601.366	8,5	1.907.335	7,6	24.640
11.	UniCredit Bank d.d.	7.955.918	25,6	4.610.730	24,6	6.370.480	25,2	156.262
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	1.209.504	3,9	545.503	2,9	1.017.674	4,0	4.737
13.	ZiraatBank BH d.d.	1.503.713	4,9	1.073.781	5,7	1.124.978	4,5	27.095
UKUPNO		31.084.547	100	18.739.480	100	25.284.348	100	494.854

Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2024.

- 000 KM -

Opis	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po nivoima kreditnog rizika	ECL za Nivo 1 kreditnog rizika	ECL za Nivo 2 kreditnog rizika	ECL za Nivo 3 kreditnog rizika	Ukupno ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	8.010.910	1.005.849	333.533	9.350.292	90.887	113.862	284.461	489.210
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	91.239	21.974	30.103	143.316	1.215	2.273	25.283	28.771
1.2. B Vađenje ruda i kamena	45.354	41.357	282	86.993	505	4.822	208	5.535
1.3. C Prerađivačka industrija	1.887.154	297.259	100.770	2.285.183	24.185	35.563	80.992	140.740
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	248.859	42.344	3.285	294.488	2.857	8.787	3.285	14.929
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	43.672	4.667	9.479	57.818	445	397	7.934	8.776
1.6. F Građevinarstvo	651.062	78.864	8.468	738.394	7.662	5.402	8.010	21.074
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.842.931	279.078	111.949	3.233.958	29.171	22.503	98.763	150.437
1.8. H Prijevoz i skladištenje	300.708	63.597	13.597	377.902	3.685	8.807	11.974	24.466
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	168.019	35.571	31.056	234.646	1.888	5.120	28.930	35.938
1.10. J Informacije i komunikacije	172.610	15.114	4.629	192.353	1.941	1.573	3.629	7.143
1.11. K Finans. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	661.417	5.515	296	667.228	5.980	180	214	6.374
1.12. L Poslovanje nekretninama	148.164	44.979	5.231	198.374	1.597	10.535	3.696	15.828
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	217.235	19.249	11.272	247.756	2.585	2.243	9.031	13.859
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	53.297	14.799	1.659	69.755	578	1.556	1.400	3.534
1.15. O Javna uprava i odbrana; obav. soc. osiguranje	361.223	8.931	0	370.154	4.549	542	0	5.091
1.16. P Obrazovanje	19.929	681	324	20.934	173	63	299	535
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	69.409	713	892	71.014	1.404	42	626	2.072
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	10.797	26.195	54	37.046	108	2.322	54	2.484
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	17.824	4.962	187	22.973	359	1.132	133	1.624
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	7	0	0	7	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	8.482.486	583.561	323.141	9.389.188	88.755	58.139	262.785	409.679
2.1. Opća potrošnja	6.483.182	495.637	301.018	7.279.837	70.789	50.301	248.677	369.767
2.2. Stambena izgradnja	1.912.868	82.949	18.059	2.013.876	16.119	7.409	10.872	34.400
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	86.436	4.975	4.064	95.475	1.847	429	3.236	5.512
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	16.493.396	1.589.410	656.674	18.739.480	179.642	172.001	547.246	898.889

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period 01.01. - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.	%	01.01. - 30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
BILANS USPJEHA						
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	672.655	73,2	766.892	73,5	114
2.	Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi	63.434	6,9	99.380	9,5	157
3.	Neto prihodi/(rashodi) od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	609.221	66,3	667.512	64,0	110
4.	Prihodi od naknada i provizija	390.299	42,5	421.804	40,4	108
5.	Rashodi od naknada i provizija	101.473	11,0	110.471	10,6	109
6.	Neto prihodi/(rashodi) od naknada i provizija	288.826	31,5	311.333	29,8	108
7.	Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	-19.670	-2,1	-33.523	-3,2	170
8.	Ostali dobici i (gubici) od finansijske imovine	-21.995	-2,4	-189	0,0	1
9.	Neto dobici/(gubici) od derivatnih finansijskih instrumenata	406	0,0	414	0,0	102
10.	Neto pozitivne/(negativne) kursne razlike	38.331	4,2	42.101	4,0	110
11.	Dobici i (gubici) od dugoročne nefinansijske imovine	2.101	0,2	11.796	1,1	561
12.	Prihodi od dividendi	1.181	0,1	10.447	1,0	885
13.	Ostali prihodi	35.563	3,9	23.744	2,3	67
	Prihodi iz poslovanja - neto	918.071	100	1.043.414	100	114
14.	Troškovi zaposlenih	213.402	23,2	235.549	22,7	110
15.	Troškovi amortizacije	50.220	5,5	55.781	5,4	111
16.	Ostali troškovi i rashodi	224.037	24,4	230.417	22,2	103
17.	Udio u rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela	0	0,0	0	0,0	-
18.	Umanjenje vrijednosti goodwill-a	0	0,0	0	0,0	-
19.	DOBIT/(GUBITAK) IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	446.305	48,5	511.888	49,2	115
20.	Tekući porez na dobit	12.847	1,4	15.330	1,5	119
21.	Odgođeni porez na dobit	733	0,1	1.704	0,2	232
22.	POREZ NA DOBIT	13.580	1,5	17.034	1,6	125
23.	DOBIT/(GUBITAK) IZ REDOVNOG POSLOVANJA	432.725	47,1	494.854	47,6	114
24.	Dobit ili gubitak od obustavljenog poslovanja	0	0,0	0	0,0	-
25.	DOBIT/(GUBITAK)	432.725	47,1	494.854	47,6	114
IZVJEŠTAJ O OSTALOM UKUPNOM REZULTATU						
26.	Stavke koje mogu biti reklasifikovane u bilans uspjeha	18.838	93,2	25.344	90,0	135
27.	Stavke koje neće biti reklasifikovane u bilans uspjeha	1.378	6,8	2.801	10,0	203
28.	OSTALI UKUPNI REZULTAT	20.216	100	28.145	100	139
29.	UKUPNI REZULTAT	452.941		522.999		115

Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.		30.09.2023.		30.09.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,24	2,51	2,15	2,46	1,99	2,27	2,10	2,32	2,10	2,41
1.1.	Privredi	2,19	2,40	2,10	2,34	1,95	2,18	1,96	2,14	2,03	2,31
1.2.	Stanovništvu	8,37	15,36	8,53	14,70	7,65	13,52	7,91	13,01	8,27	13,59
1.3.	Ostalo	2,43	3,29	2,00	2,77	2,32	2,58	4,69	5,14	4,44	4,75
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,57	5,46	4,47	5,33	4,07	4,88	4,48	5,40	4,57	5,44
2.1.	Privredi	3,62	3,88	3,44	3,70	3,17	3,39	3,61	3,87	3,73	3,96
2.2.	Stanovništvu	5,44	6,89	5,23	6,52	4,78	6,06	5,07	6,44	5,24	6,64
2.3.	Ostalo	3,21	3,41	3,12	3,29	3,00	3,11	3,80	4,15	4,04	4,19
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,14	3,65	3,28	3,86	3,04	3,58	3,12	3,64	3,20	3,76
3.1.	Privredi	2,51	2,73	2,48	2,72	2,31	2,54	2,32	2,52	2,47	2,73
3.2.	Stanovništvu	5,50	7,05	5,28	6,64	4,81	6,15	5,10	6,51	5,27	6,72
3.3.	Ostalo	2,70	3,33	2,42	2,97	2,73	2,89	4,29	4,69	4,21	4,43

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su krediti vladi i vladinim institucijama, krediti bankama i drugim finansijskim institucijama i ostali krediti.

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.		30.09.2023.		30.09.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,35	0,34	0,20	0,20	0,24	0,24	1,00	1,00	1,60	1,60
1.1.	Privredi	0,50	0,50	0,54	0,54	0,28	0,28	0,69	0,69	1,56	1,57
1.2.	Stanovništvu	0,45	0,45	0,20	0,20	0,07	0,07	0,28	0,28	0,53	0,53
1.3.	Ostalo	0,29	0,29	0,14	0,14	0,26	0,26	1,30	1,30	2,13	2,13
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	0,99	1,00	0,81	0,82	0,49	0,50	0,82	0,82	2,20	2,28
2.1.	Privredi	1,15	1,16	0,99	0,99	0,54	0,54	1,57	1,57	2,85	3,01
2.2.	Stanovništvu	0,96	0,97	0,74	0,76	0,54	0,55	0,66	0,66	1,67	1,68
2.3.	Ostalo	0,97	0,99	0,76	0,81	0,31	0,33	1,25	1,31	2,64	2,82
3.	Ukupno pon. kamatne stope	0,67	0,67	0,51	0,52	0,36	0,36	0,86	0,87	1,97	2,02
3.1.	Privredi	0,84	0,84	0,84	0,84	0,44	0,44	1,20	1,21	2,24	2,32
3.2.	Stanovništvu	0,87	0,88	0,64	0,65	0,42	0,43	0,64	0,64	1,49	1,50
3.3.	Ostalo	0,43	0,43	0,24	0,25	0,27	0,28	1,29	1,30	2,31	2,38

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su depoziti vlade i vladinih institucija, depoziti banaka i drugih finansijskih institucija i ostali depoziti.

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2024.

R. br.	Naziv MKO	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	www.credo-centar.ba	Hamid Milak	18
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	www.eki.ba	Mirsad Simičić	175
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	www.eki.ba	Esad Uzunić	231
4.	Mikrokreditno društvo IuteCredit BH d.o.o. Sarajevo ⁸	www.iutecredit.ba	Melika Hadžijamaković – Salihović	-
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	www.lider.ba	Džavid Sejfović	71
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	www.lok.ba	Elma Čardaklija – Bašić	50
7.	Mikrokreditno društvo MI-BOSPO d.o.o. Tuzla	www.mi-bospo.org	Sandra Bećirović	12
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	www.mi-bospo.org	Safet Husić	211
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	www.mikra.ba	Sanin Čampara	174
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	www.mikroaldi.org	Omar Softić	33
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	www.partner.ba	Senad Sinanović	261
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	www.mfi.ba	Edina Hadžimurtezić	7
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	www.microsunrise.ba	Samir Bajrović	152
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	www.partner.ba	Edisa Sijerčić	68
UKUPNO				1.463

Napomena: nazivi MKF preuzeti su iz rješenja o upisu u registar kod Federalnog ministarstva pravde, a nazivi MKD iz rješenja o upisu u sudski registar

⁸ Ovo MKD se nalazi u evidenciji i nakon oduzimanja dozvole za rad od strane FBA, obzirom da još nije otvoren likvidacioni postupak nad ovim društvom.

Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	31.162	5,2	34.333	5,3	110
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.637	4,1	28.441	4,4	115
1b)	Kamatonosni računi depozita	6.525	1,1	5.892	0,9	90
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	474.936	79,1	503.653	78,3	106
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.012	0,5	3.689	0,6	122
3b)	Neto krediti (3-3a)	471.924	78,6	499.964	77,7	106
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	22.466	3,7	28.619	4,5	127
5.	Dugoročne investicije	65.379	10,9	70.379	10,9	108
6.	Ostala aktiva	9.300	1,6	10.008	1,6	108
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	0	0,0	3	0,0	-
8.	UKUPNO AKTIVA	600.231	100	643.300	100	107
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	16.046	2,7	15.539	2,4	97
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	234.273	39,0	257.833	40,1	110
9c)	Obaveze po dospjelim kamata	1.394	0,2	1.957	0,3	140
10.	Ostale obaveze	27.939	4,7	32.590	5,1	117
11.	UKUPNO OBAVEZE	279.652	46,6	307.919	47,9	110
12.	Donirani kapital	48.098	8,0	48.098	7,5	100
13.	Osnovni kapital	3.626	0,6	3.626	0,5	100
14.	Višak prihoda nad rashodima	322.424	53,7	335.249	52,1	104
14a)	za prethodne godine	296.903	49,5	322.286	50,1	109
14b)	za tekuću godinu	25.521	4,2	12.963	2,0	51
15.	Manjak prihoda nad rashodima	54.412	9,1	54.632	8,5	100
15a)	za prethodne godine	54.346	9,1	54.412	8,5	100
15b)	za tekuću godinu	66	0,0	220	0,0	333
16.	Ostale rezerve	843	0,2	3.040	0,5	361
17.	UKUPNO KAPITAL	320.579	53,4	335.381	52,1	105
18.	UKUPNO PASIVA	600.231	100	643.300	100	107
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	131.711		129.742		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	8.621		9.521		110
21.	Komisioni poslovi	0		0		-
22.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	203		550		271
23.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	46.732		49.634		106

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	17.716	7,8	22.766	8,5	129
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	12.466	5,5	22.766	8,5	183
1b)	Kamatonosni računi depozita	5.250	2,3	0	0,0	0
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	204.121	89,8	236.810	88,7	116
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.034	1,3	2.897	1,1	95
3b)	Neto krediti (3-3a)	201.087	88,5	233.913	87,6	116
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	6.652	2,9	7.891	3,0	119
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.704	0,8	2.512	0,9	147
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1	0,0	1	0,0	100
8.	UKUPNO AKTIVA	227.158	100	267.081	100	118
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	6.380	2,8	4.910	1,8	77
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	124.622	54,9	155.798	58,3	125
9c)	Obaveze po dospjelim kamatama	1.344	0,6	1.420	0,5	106
10.	Ostale obaveze	9.997	4,4	10.280	3,9	103
11.	UKUPNO OBAVEZE	142.343	62,7	172.408	64,5	121
12.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	-
13.	Osnovni kapital	65.711	28,9	70.211	26,3	107
14.	Emisiona ažia	0	0,0	0	0,0	-
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	10.713	4,7	17.876	6,7	167
15a)	prethodnih godina	6.479	2,8	11.863	4,4	183
15b)	tekuće godine	4.234	1,9	6.013	2,3	142
16.	Zakonske rezerve	6.586	2,9	6.586	2,5	100
17.	Ostale rezerve	1.805	0,8	0	0,0	0
18.	UKUPNO KAPITAL	84.815	37,3	94.673	35,5	112
19.	UKUPNO PASIVA	227.158	100	267.081	100	118
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	17.383		14.125		81
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	10.401		2.000		19
22.	Komisijoni poslovi	0		0		-
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	0		0		-
24.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	30.479		39.041		128

Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfolija umanjen za odgođeni prihod po naknadama	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	6.486	6.261	215	4.582
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	187.081	171.649	5.725	86.509
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	136.452	89.551	2.194	72.185
4.	Mikrokreditno društvo luteCredit BH d.o.o. Sarajevo	0	0	0	4
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	30.369	29.642	480	21.574
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	6.345	4.820	-138	3.409
7.	Mikrokreditno društvo MI-BOSPO d.o.o. Tuzla	9.814	5.297	-378	5.586
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	109.656	91.894	2.552	66.962
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	76.299	66.647	401	49.943
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	9.149	8.728	201	6.582
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	206.189	152.749	5.222	100.000
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	2.392	2.455	-82	2.468
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	66.449	55.431	1.822	50.489
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	63.700	51.968	451	31.085
UKUPNO		910.381	737.092	18.665	501.378

Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2024.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH za period 01.01. - 30.09.2024.			
		Broj zaključenih ugovora	Isplate mikrokredita (u 000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3		4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	25.225	39.993	21,11	28,38
1.1.	Uslužne djelatnosti	163	915	15,50	21,01
1.2.	Trgovinu	49	463	15,56	20,75
1.3.	Poljoprivredu	5.528	9.184	21,04	26,88
1.4.	Proizvodnju	35	350	15,34	20,58
1.5.	Stambene potrebe	2.269	5.701	20,57	27,24
1.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	10.982	15.232	22,83	30,80
1.7.	Ostalo	6.199	8.148	19,56	27,92
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	77.619	461.385	19,24	22,60
2.1.	Uslužne djelatnosti	1.169	13.768	14,78	17,13
2.2.	Trgovinu	275	3.220	14,52	16,86
2.3.	Poljoprivredu	20.559	119.645	18,31	21,07
2.4.	Proizvodnju	167	2.318	14,89	17,14
2.5.	Stambene potrebe	21.819	170.548	19,19	22,33
2.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	18.261	78.802	21,76	26,44
2.7.	Ostalo	15.369	73.084	19,33	23,07
3.	Ukupni mikrokrediti	102.844	501.378	19,39	23,06

Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO

- % -

NKS na:	01.01.-30.09.2020.	01.01.-30.09.2021.	01.01.-30.09.2022.	01.01.-30.09.2023.	01.01.-30.09.2024.
Kratkoročne mikrokredite	20,41	20,40	20,28	21,00	21,11
Dugoročne mikrokredite	19,13	19,44	18,80	18,88	19,24
Ukupne mikrokredite	19,30	19,57	18,96	19,07	19,39
EKS na:	01.01.-30.09.2020.	01.01.-30.09.2021.	01.01.-30.09.2022.	01.01.-30.09.2023.	01.01.-30.09.2024.
Kratkoročne mikrokredite	30,61	29,81	28,99	28,17	28,38
Dugoročne mikrokredite	23,15	23,58	22,66	22,17	22,60
Ukupne mikrokredite	24,15	24,36	23,33	22,71	23,06

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.	%	01.01. - 30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	68.155	80,8	76.190	92,3	112
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	6.826	11,0	8.872	12,7	130
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	61.329	72,7	67.318	81,5	110
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	5.192	6,2	4.902	5,9	94
5.	Operativni rashodi	50.826	81,9	55.135	78,8	108
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	10.955	13,0	1.478	1,8	13
7.	Ostali poslovni rashodi	387	0,6	550	0,8	142
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.959	4,8	4.204	6,0	142
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	23.304		13.809		59
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	1.081	1,7	1.157	1,7	107
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9. - 10.)	22.223		12.652		57

Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.	%	01.01. - 30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	24.185	95,4	28.851	97,0	119
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	3.983	18,1	5.349	22,5	134
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	20.202	79,7	23.502	79,0	116
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	811	3,2	584	1,9	72
5.	Operativni rashodi	14.238	64,8	14.988	63,1	105
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	345	1,4	323	1,1	94
7.	Ostali poslovni rashodi	161	0,7	131	0,6	81
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	3.048	13,9	2.617	11,0	86
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	3.911		6.673		171
10.	Porez na dobit	543	2,5	660	2,8	122
11.	Neto dobit/gubitak (9. - 10.)	3.368		6.013		179

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2024.

R. br.	Naziv lizing društva	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo Društvo za poslove lizinga	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	36
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo, Društvo za poslove leasinga	www.rlbh.ba	Nedim Milišić	46
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	www.scania.com/ba	Damir Slipičević	9
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	27
UKUPNO				118

Napomena: nazivi lizing društava preuzeti su iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	6.316	1,2	5.738	1,0	91
2.	Plasmani bankama	4.805	0,9	2.905	0,5	60
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	411.385	78,3	448.197	79,6	109
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	471.735	89,8	508.711	90,3	108
3b)	Rezerve za gubitke	5.400	1,0	4.765	0,8	88
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	54.513	10,4	55.241	9,8	101
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	437	0,1	508	0,1	116
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	87.080	16,6	100.074	17,8	115
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva	4.085	0,8	4.432	0,8	108
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga	111.555	21,2	126.570	22,5	113
5c)	Ispravka vrijednosti - vlastita sredstva	2.807	0,5	3.104	0,6	111
5d)	Ispravka vrijednosti - operativni lizing	25.753	4,9	27.824	4,9	108
6.	Dugoročne investicije	466	0,1	470	0,1	101
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	15.262	2,9	5.961	1,0	39
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	0	0,0	0	0,0	-
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+ nedospjela glavnica)	0	0,0	0	0,0	-
7a2)	Rezerve za zajmove	0	0,0	0	0,0	-
7b)	Zalihe	2.233	0,4	1.125	0,2	50
7c)	Ostala aktiva	13.029	2,5	4.836	0,8	37
UKUPNA AKTIVA		525.314	100	563.345	100	107
PASIVA						
8.	Obaveze po uzetim kreditima, neto (8a+8b-8c)	462.941	88,1	492.018	87,3	106
8a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	28.523	5,4	21.693	3,8	76
8b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	434.692	82,7	470.736	83,6	108
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	274	0,0	411	0,1	150
9.	Ostale obaveze	18.430	3,5	12.344	2,2	67
UKUPNO OBAVEZE		481.371	91,6	504.362	89,5	105
10.	Osnovni kapital	19.653	3,7	29.432	5,3	150
11.	Rezerve	18.204	3,5	22.601	4,0	124
12.	Akumulirana dobit/gubitak	6.086	1,2	6.950	1,2	114
UKUPNO KAPITAL		43.943	8,4	58.983	10,5	134
UKUPNO PASIVA		525.314	100	563.345	100	107
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	4.113		2.921		71
	Novi otpis (+)	76		1.370		1.803
	Naplata (-)	392		521		133
	Trajni otpis (-)	876		0		0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	2.921		3.770		129
	Ostala vanbilansna evidencija	130.724		137.533		105

Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Naziv lizing društva	Bilansna suma	Potraživanja po finansijskom lizingu	Neto stanje sredstava datih u operativni lizing	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo Društvo za poslove lizinga	227.987	144.001	76.539	3.673	93.863
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo, Društvo za poslove leasinga	149.436	134.311	9.958	3.048	60.580
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	38.550	37.057	224	158	13.663
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	147.372	132.828	12.025	1.523	58.651
UKUPNO		563.345	448.197	98.746	8.402	226.757

Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2023.	%	01.01. - 30.09.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Finansijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	20.155	46,4	24.664	46,8	122
1a)	Kamate na plasmane bankama	61	0,1	49	0,1	80
1b)	Kamate po finansijskom lizingu	17.939	41,3	21.528	40,8	120
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	915	2,1	1.084	2,1	118
1d)	Ostali prihodi po kamatama	1.240	2,9	2.003	3,8	162
2.	Rashodi po kamatama	13.875	37,4	17.222	38,9	124
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	13.727	37,0	16.989	38,3	124
2b)	Naknade za obradu kredita	144	0,4	209	0,5	145
2c)	Ostali rashodi po kamatama	4	0,0	24	0,1	600
3.	Neto prihodi od kamata	6.280	14,4	7.442	14,1	119
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	23.327	53,6	28.046	53,2	120
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
4b)	Naknada za operativni najam	19.190	44,1	21.913	41,6	114
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	0	0,0	318	0,6	-
4d)	Ostali operativni prihodi	4.136	9,5	5.814	11,0	141
4d1)	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	100	0,2	133	0,3	133
4d2)	Prihodi od opomena	18	0,0	24	0,0	133
4d3)	Ostalo	4.018	9,3	5.657	10,7	141
5.	Operativni rashodi	23.294	62,8	27.664	62,4	119
5a)	Troškovi plata i doprinosa	4.045	10,9	4.755	10,7	118
5b)	Troškovi poslovnog prostora	12.123	32,7	13.270	29,9	109
5c)	Ostali troškovi	7.126	19,2	9.639	21,8	135
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-87	-0,2	-578	-1,3	664
7.	Dobit prije poreza	6.400		8.402		131
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	6.400		8.402		131

Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu -
30.09.2024.

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.09.2024.			
		Broj ugovora	Iznos finansiranja (000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	83	2.506	6,49	8,42
a.	Putnička vozila	66	898	6,92	7,34
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	15	1.585	6,24	8,97
c.	Mašine i oprema	2	23	7,57	13,06
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	83	2.506	6,49	8,42
a.	Pravna lica	83	2.506	6,49	8,42
b.	Preduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizička lica	0	0	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	3.041	197.506	6,02	9,16
a.	Putnička vozila	1.997	109.179	6,12	9,56
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	899	71.746	5,85	8,47
c.	Mašine i oprema	136	16.470	6,12	9,52
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	9	111	6,46	12,93
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	3.041	197.506	6,02	9,16
a.	Pravna lica	2.723	182.756	6,02	8,71
b.	Preduzetnici	111	5.614	6,22	8,80
c.	Fizička lica	207	9.136	5,84	18,46
	Ukupno (1 + 2)	3.124	200.012	6,03	9,15

Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

- % -

R. br.	Opis	30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.		30.09.2023.		30.09.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni lizing ugovori:	4,12	8,06	3,80	6,37	3,94	8,77	3,61	5,39	6,49	8,42
1.1.	Pravna lica	4,12	8,06	3,80	6,37	3,83	6,15	3,61	5,39	6,49	8,42
1.2.	Preduzetnici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizička lica	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	21,22	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovori:	3,95	7,01	3,88	6,97	3,81	6,61	5,89	8,88	6,02	9,16
2.1.	Pravna lica	3,86	6,16	3,82	6,15	3,77	5,88	5,88	8,43	6,02	8,71
2.2.	Preduzetnici	4,69	7,60	3,73	6,22	3,99	6,86	5,97	8,31	6,22	8,80
2.3.	Fizička lica	4,81	18,17	4,75	18,30	4,33	18,16	6,06	19,04	5,84	18,46
	Ukupno	3,95	7,02	3,88	6,96	3,81	6,62	5,88	8,86	6,03	9,15

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ

**AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Internet stranica: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba**